

GÖTEBORGS UNIVERSITET
INSTITUTIONEN FÖR SOCIALT ARBETE

Flickor som begår sexuella övergrepp

En kvalitativ studie om relationens svårighet och nödvändighet

Socionomprogrammet

C-uppsats

Författare: Emmelie Evaldsson

Handledare: Pål Wiig

Abstract

Titel Flickor som begår sexuella övergrepp - En kvalitativ studie om relationens svårighet och nödvändighet

Författare Emmelie Evaldsson

Nyckelord Flickor som begår sexuella övergrepp. Identitet. Relation. Genus.

Syftet med uppsatsen var att undersöka om professionella behandlares samlade syn på ämnet unga som begår sexuella övergrepp, kan förklara varför det är svårt att få tag på behandlare eller behandlingshem för flickor som begår sexuella övergrepp. Jag har med hjälp av kvalitativa intervjuer undersökt hur professionella behandlare som arbetar med eller forskar kring unga personer som begår sexuella övergrepp, talar om de unga. Hur de professionella behandlarnas attityder, tankar och syn på kön ser ut i relation till dessa unga personer, samt mer precist försökt förstå vilken bild de professionella behandlarna har av en ung person som begår sexuella övergrepp. Hur denna agerar, vilket kön denna har, om de olika behandlingsmetoder som används i behandling av de unga beror på vilket kön den unga har.

Analysen av min empiri har jag gjort med tre teoretiska begrepp som är relevanta för mitt valda ämne, identitet, relation och genus.

Resultatet av studien visar på nödvändigheten av relationen mellan de unga som begår sexuella övergrepp och den professionella behandlaren. Alla mina informanter talade om bristande relationer i de flickor och pojkars liv som begår sexuella övergrepp. Därför lyfte informanterna fram vikten av en behandlingsrelation för att kunna hjälpa de unga.

Genom analysen med mina tre teoretiska begrepp, visar även studien på svårigheten för relationen mellan de unga som begår sexuella övergrepp och den professionella behandlaren, då t.ex. behandlingsmetoder eller arbetssätt kan försvåra för relationen dem emellan. Studien visar även på att det kan finnas bristande genusperspektiv i samhället och i behandlingsmetoderna som idag främst används vid behandlingen av pojkar som begår sexuella övergrepp. Bristande genusperspektiv kan vara orsaken till att flickor som begår sexuella övergrepp inte får behandling för sin problematik. Studien visar även på tänkbara förklaringar på varför unga begår sexuella övergrepp, så som omsorgssvikt, bristande anknytning och bristande relationer.

FÖRORD

Jag vill först och främst börja med att tacka alla mina informanter för det ni bidragit med. Ni har varit fantastiska och ovärderliga. Ni har varit tålmodiga, vänliga som delat med er av er tid, tankar och åsikter, men även stöttat mig i mitt val av ämne. Ni har lärt mig så mycket! Utan er hade det inte blivit någon uppsats. Ett stort TACK!

Sen vill jag fortsätta med att tacka min handledare Pål Wiig på Institutionen för Socialt arbete på Göteborgs universitet. Pål, du har stöttat mig, bidragit med värdefulla reflektioner och påvisat fel och brister, men även lyft upp det positiva delarna i min studie, vilket har stöttat mig. Du har även gett mig snabba svar över mail och telefon, som många gånger varit ovärderligt. Pål även du har sett det värdefulla och viktiga med den här uppsatsen, som har värmt mig och fått mig att skriva på, även när det stundtals känts hopplöst. TACK Pål!

Sist men inte minst vill jag tacka min sambo som stöttat mig under denna process, utan dig hade det inte heller blivit någon uppsats. Du har lagat mat och servat mig på olika vis, för att jag ostört ska kunna skriva och bli klar med min uppsats. Tack Emil!

Men viktigast är ändå du lilla flicka som fick mig att skriva den här uppsatsen. Jag hoppas att denna uppsats på något vis ska ge dig och din familj någon form av upprättelse. Jag kommer aldrig glömma dig och jag kommer fortsätta att kämpa för din och andra flickors rätt att få hjälp för er problematik. Jag kan inte tacka dig, för jag beklagar verkligen ditt hemska öde. Men tankarna på dig har hjälpt mig framåt i min process. Så denna uppsats, den är till dig!

Skara 16 april 2011

Emmelie Evaldsson

Innehållsförteckning

1. INLEDNING	1
1:1 Bakgrund och förförståelse	1
1:2 Problemformulering	1
1:3 Syfte	2
1:4 Frågeställningar	2
1:5 Centrala begrepp	2
2. TIDIGARE FORSKNING	3
Cecilia Kjellgren	3
Svein Mossige, Mare Ainsaar och Carl Göran Svedin.....	4
Cecilia Kjellgren och Annika Wassberg	4
Charlotte Höglund	4
Inga Tidefors	4
Niklas Långström	5
Cecilia Kjellgren	5
Anders Nyman, Olof Risberg och Börje Svenssons.....	5
Jasna Jorgic och Elvira Tanjancovish.....	5
Howard E. Barbaree och William L. Marshall.....	5
3. TEORI	8
3:1. Identitet	8
3:2. Relation	10
3:3. Genus.....	12
4. METOD	14
4:1 Metodval	14
4:2 Vetenskapsfilosofisk utgångspunkt	14
4:4 Intervjuer	15
4:6 Analys av materialet.....	15
4:7 Validitet.....	16

4:8 Reliabilitet	16
4:9 Generaliserbarhet	17
4:10 Metodreflektion.....	17
5. FORSKNINGSETIK.....	18
5:1. Etiska överväganden	18
6. RESULTAT OCH ANALYS.....	19
6:1 Presentation av informanter	19
6:2. De professionella beskriver behandlingsmetoder av unga som begår sexuella övergrepp	20
6:3. De professionella talar om hur behandlingsmetoderna är framtagna och för vem.....	23
6:4. De professionella talar om hur en ung person som begått sexuella övergrepp kan se ut och vara.	27
6:5 De professionella talar om synen på kvinnor som begår brott	34
6:6 De professionella talar om rädslan hos andra professionella behandlare som ett hinder för att möta flickor och kvinnor som begår sexuella övergrepp	39
7. SLUTDISKUSSION.....	43
7:1 Svar på frågeställningar.....	44
7:1.1 Hur bör man behandla en ung person som begår sexuella övergrepp och kan denna behandling användas på både flickor och pojkar?	44
7:1.2 Hur beskriver professionella behandlare en typisk ung person som begår sexuella övergrepp? .	44
7:1.3 Hur resonerar professionella behandlare kring kön och unga som begår sexuella övergrepp?....	44
7:2 Nya tankar	45
7:3 Engagemang.....	46
7:4 Koppling till socialt arbete	46
7:5 Framtida forskning	47
8. REFERENSER.....	48
Litteratur:.....	48
Internet:	49
BILAGOR.....	50
Bilaga 1	50

1. INLEDNING

Det finns en flicka som bevittnat grymt våld, utsatts för grov omsorgssvikt och även utsatts för sexuella övergrepp. Den här flickan har fått lära sig helt annorlunda levnads- och relationsmönster, än vad jag har fått lära mig under min uppväxt. Hon tror att man ska agera med sexuella handlingar i relationer. Därför har hon utsatt andra och sig själv för sexuella övergrepp. När man såg att flickan hade denna problematik, ville man få någon att hjälpa henne. Men det tog flera år innan någon verkligen ville och kunde hjälpa henne. Jag har mött denna flicka, hon kan inte vara den enda flickan i hela världen med denna problematik och bakgrund. Det är för denna, så länge övergivna flicka och hennes medsystrar, som jag har valt att skriva den här uppsatsen.

I detta avsnitt kommer jag att delge min bakgrund till uppsatsen och mitt val av ämne. Jag kommer att berätta om uppsatsens syfte, frågeställningar och redovisa min förförståelse inför uppsatsen. Jag kommer även redovisa mina nyckelbegrepp som återkommer i min uppsats, vilket ökar förståelsen av mitt valda ämne.

1:1 Bakgrund och förförståelse

Enligt tidigare forskning av bl.a. Cecilia Kjellgren (2009) och egen erfarenhet från praxis finns det flickor som begår sexuella övergrepp, till följd av att de själva blivit utsatta för sexuella övergrepp eller annan omsorgssvikt. I min praktikanroll på ett Socialtjänstkontor, fick jag personligen uppgiften att söka efter behandlare och behandlingshem, som kunde tänka sig att behandla en flicka som begått sexuella övergrepp. Min erfarenhet efter sökandet är att det endast finns ett behandlingshem, Visslan som tillhör kliniken Off.Clinic AB, och väldigt få behandlare som kan tänka sig att arbeta med flickor med denna problematik.

En vanligt förekommande förklaring varför vissa behandlare inte kunde åta sig att behandla flickor, var att de behandlingsmetoder de använde sig av endast var prövade, forskade och tidigare utförda på pojkar.

Bristen på behandlingshem och behandlare för flickor som begår sexuella övergrepp upplever jag som ett stort problem, då flickorna i praktiken blir obehandlade. Risken finns att dessa flickor kan utveckla mer komplexa och alvarligare problem i vuxen ålder, vilket både kan drabba flickan själv men också eventuella nya offer.

1:2 Problemformulering

Problemet jag ser är att det finns få behandlingshem och få behandlare som tar emot och behandlar flickor som begått sexuella övergrepp. Varför verkligheten ser ut sådan kan jag endast spekulera kring. En anledning är säkert det faktum att det finns färre flickor än pojkar som begår sexuella övergrepp (Kjellgren, 2009). En hypotes jag dock har är att samhället har en viss bild och diskurs kring förövare, hur dessa förväntas se ut och agerar. Jag tror även att det finns en föreställning om att förövare förväntas vara män och pojkar, då man även har en bild av hur ett sexuellt övergrepp eller ofredande ser ut. I denna bild som samhället har platsar inte flickorna in, varken utseendemässigt eller hur de agerar och framför allt hur de förväntas agera. Min hypotes innebär alltså att samhällets bild av en förövare delvis speglar sig i antalet institutioner, behandlingshem och behandlare som tar emot och behandlar flickor. Flickor förväntas helt enkelt inte begå sexuella övergrepp eller andra "hemska" brott. Flickor förväntas vara offer, inte förövare.

1:3 Syfte

Syftet med uppsatsen är att genom kvalitativa intervjuer undersöka hur professionella behandlare som arbetar med eller forskar kring unga personer som begår sexuella övergrepp talar om dessa. Hur de professionella behandlarnas attityder, tankar och syn på kön ser ut i relation till dessa unga personer, samt mer precist försöka förstå vilken bild de professionella behandlarna har av en ung person som begår sexuella övergrepp. Hur denna agerar, vilket kön denna har, om de olika behandlingsmetoder som används i behandling av de unga beror på vilket kön den unga har. Samt om de professionella behandlarnas samlade syn på det aktuella ämnet, kan belysa varför det främst finns behandlingsmöjligheter för pojkar.

1:4 Frågeställningar

- Hur bör man behandla en ung person som begår sexuella övergrepp och kan denna behandling användas på både flickor och pojkar?
- Hur beskriver professionella behandlare en typisk ung person som begår sexuella övergrepp?
- Hur resonerar professionella behandlare kring kön och unga som begår sexuella övergrepp?

1:5 Centrala begrepp

Flickor och Pojkar: Med dessa begrepp, syftar jag i min studie på flickor och pojkar under 18 år.

Professionell behandlare: Person som i sin utbildning fått en gedigen kunskap om behandling och samtalsterapi, så som psykologer eller socionomer med terapeutisk vidareutbildning.

Riskbedömning: En bedömning som görs av en utbildad socionom eller psykolog, vilken bedömer hur stor risken är att personen som begått sexuella övergrepp återfaller i ett gränsöverskridande beteende.

Sexuell förövarproblematik: Ett begrepp som vissa använder när de syftar på en person som begår sexuella övergrepp.

Sexuellt gränsöverskridande beteende: Ett beteende där en person går över en annan persons sociala och fysiska gränser med hjälp av sexuella handlingar.

Sexuellt tvingande beteende: När en person tvingar eller övertalar en annan till sexuella handlingar, antingen egna handlingar eller tillsammans med den som utövar tvånget.

Unga personer som begår sexuella övergrepp: Jag syftar i min studie på flickor eller pojkar under 18 år som begår sexuella övergrepp på någon annan jämnårig, äldre eller yngre.

Övergrepsspecifik behandling: Syftar på den behandling man använder sig av, på personer som begått sexuella övergrepp.

2. TIDIGARE FORSKNING

I detta kapitel kommer jag redovisa den forskning som jag funnit relevant, för att förstå problematiken kring unga som begår sexuella övergrepp. Vilken jag även i kapitlet Slutdiskussion, 7:2, till viss del knyter an till min empiri. Jag presenterar även här i detta kapitel hur jag sökt efter tidigare forskning och vilken tidigare forskning jag funnit relevant för min studies syfte och frågeställningar.

Forskning kring ämnet unga som begår sexuella övergrepp är mest beforskat i USA och Canada men det finns även forskning från Sverige och Norden. Några av Sveriges framstående forskare i ämnet är Cecilia Kjellgren, Inga Tidefors, Annicka Wassberg, Olof Risberg och Niklas Långström. Forskning där man riktar sig mot flickor, alltså flickor under 18 år är näst intill obefintlig. Därför har det varit svårt att hitta relevant forskning kring mitt valda uppsatsämne, flickor som begår sexuella övergrepp. Jag har valt att inrikta mig på den forskning som berör unga som begår sexuella övergrepp, då jag anser att den är viktig att ta hänsyn till förförståelsen av mitt ämne.

Jag vill inte på något sätt påstå att jag har gjort en total kartläggning av all tidigare forskning, det kan vara så att jag har missat ingångar och sökvägar men jag har gjort mitt bästa. Efter mycket sökande via de databaser jag haft tillgång till, är det dock den forskning som jag redovisar i detta kapital som jag funnit relevant för min studie. I mitt letande efter tidigare forskning har jag främst använt mig av sökorden ”flickor som begår sexuella övergrepp”, ”flickor + sexuella övergrepp”, ”girls + sexual offenders”, ”girls + sexual abusers”, ”unga förövare”, ”unga som begår sexuella övergrepp” och ”adolescent sexual abusers”. Jag har även valt att söka på ”kvinnor som begår sexuella övergrepp”, ”Female sexual offenders” och ”woman who sexually abuse”, då jag inte fann någon forskning rörande flickor som begår sexuella övergrepp, valde jag att rikta mig mot kvinnor för att få någon slags insyn kring det kvinnliga könet som begår sexuella övergrepp. Även där fann jag lite forskning som var relevant för mitt ämne.

Jag har även valt att studera de forskningsstudier som jag fann relevanta för min studie, vilken litteratur de författarna har refererat till och på så sätt funnit en del tidigare forskning.

Den första forskningsstudien jag kom i kontakt med och har studerat var Cecilia Kjellgrens *Adolescent Sexual Offending, Prevalence, risk factors and outcome* (2009). Jag var på en föreläsning kring ämnet riskbedömning av unga som begår sexuella övergrepp under min praktik, där Kjellgren var föreläsare i ämnet. Därför har Kjellgrens forskning varit den forskning jag utgått från och vidare funnit annan forskning.

Den forskning som jag nedanför redovisar är den forskning jag funnit relevant och som jag har kunnat studera.

Cecilia Kjellgrens (2009) doktors-avhandling *Adolescent Sexual Offending, Prevalence, risk factors and outcome* är den första studien jag har valt att förhålla mig till. Kjellgrens avhandling redovisas i fem artiklar som tar upp sexuellt tvingande beteende hos unga killar, sexuellt tvingande beteende hos unga tjejer, killar i Sverige och Norge som har utövat sexuella trakasserier och sexuellt tvingande handlingar, en studie av Socialtjänstens remisser angående unga som begår sexuella övergrepp och en uppföljningsstudie på män som har begått sexuella övergrepp som tonåringar. Kjellgrens huvudsyfte med avhandlingen var att studera förekomsten av unga, flickor och pojkar som begår sexuella övergrepp och vidare undersöka om det finns speciella riskfaktorer som ligger till grund för att dessa begår sexuella övergrepp. Kjellgren fann att 5,2 % (101 st.) av pojkarna hade utövat sexuellt tvingande handling mot någon och 0,8 % (37 st.) av flickorna hade utövat sexuellt tvingande handlingar mot någon, av 9000 tillfrågade. Kjellgren fann även att det fanns ett stort mörkertal då det endast rapporterats 0.06 % killar som begått sexuella övergrepp till Socialtjänsten (Kjellgren, 2009). Denna forskning fann jag intressant då den knyter an till flera delar av min studies syfte och frågeställningar.

Svein Mossige, Mare Ainsaar och Carl Göran Svedin (2007) har skrivit forskningsrapporten *The Baltic Sea Regional Study on Adolescent Sexuality*. Vilket är den rapport som Cecilia Kjellgren (2009) använde sig av för att ta fram kvantitativ information till tre av sina artiklar som redovisades i tidigare stycke. *The Baltic Sea Regional Study on Adolescent Sexuality* (2007) är ett samarbete mellan norska och svenska forskare som publicerats åt NOVA – Norska institutet för forskning om uppväxt, välfärd och åldrande, där ungdomars sexuella erfarenheter och deras erfarenheter av sexuella övergrepp studerats. Ungdomarna som deltagit i rapporten kommer från hela Östersjöområdet. Rapporten består av tio artiklar, gjorda av olika forskare från sex olika länder. Syftet med rapporten var att studera ungdomars erfarenheter av sexuella övergrepp. Rapporten fann bland annat att 865 av 5286 (16,4 %) pojkar hade tvingat eller övertalat någon annan till sexuella handlingar och att 199 av 5158 (3,9 %) flickor hade tvingat eller övertalat någon annan till sexuella handlingar. Högst andel pojkar, 25,5 %, som tvingat någon annan till sexuella handlingar stod Litauen för och högst andel flickor, 10,5 %, som tvingat någon till sexuella handlingar stod Estland för. I Sverige var det 9,7 % pojkar och 1,5 % flickor som tvingat eller övertalat någon annan till sexuella handlingar och i Norge var det 10,1 % pojkar och 2,4 % flickor som gjort det samma (Mossige, Ainsaar & Svedin, 2007). Att resultaten mellan Kjellgrens (2009) avhandling och denna rapport skiljer sig kan bero på att de definierar vad som är sexuella handlingar eller vad som är tvång på olika sätt. Denna forskning fann jag relevant i förhållande till min studie, då de nämner flickor som begått sexuellt tvingande handlingar mot någon, även om det inte är någon fördjupning av ämnet.

Cecilia Kjellgren och Annika Wassberg (2001) har skrivit en expertrapport för Socialstyrelsen med titeln *Unga förövare och unga offer - en kartläggning av sexuella övergrepp*. Socialstyrelsen gav uppdraget till författarna 2001 i syfte att undersöka hur många unga som misstänks för att ha begått sexuella övergrepp och som anmäls till Socialtjänsten. I rapporten finner författarna bland annat att 76 % (216 st.) av Sveriges kommuner har någon gång kommit i kontakt med en ung person som misstänks för att ha begått sexuella övergrepp. 52 % av kommunerna hade kommit i kontakt med detta problem under år 2000. Bland 199 stycken ungdomar i åldrarna 12-18 som misstänkts för att begått sexuella övergrepp fanns det 2 flickor, resterande var pojkar. 43 % av dessa ungdomar var kända av Socialtjänsten sen tidigare på grund av brister i omsorgen eller ungdomarnas eget beteende (Kjellgren & Wassberg, 2001). Denna expertrapport fann jag intressant, då den berör ämnet flickor som begått sexuella övergrepp och påvisar två stycken flickor som varit aktiva inom Socialtjänsten. Vilket visar på att det finns flickor som begått sexuella övergrepp och därför är relevant för min egen studie.

Charlotte Höglund (2004) har skrivit en magisteruppsats med titeln *Unga förövare som begår gruppvåldtäkt, en studie om behandling för unga förövare som begått gruppvåldtäkt*, vilken jag funnit intressant då den berör behandlingen av de unga som begått sexuella övergrepp, vilket är en del av mina frågeställningar i min studie. Höglunds syfte med uppsatsen var att undersöka vad som är specifikt med de personer som begår det sexuella övergreppet gruppvåldtäkt samt ge en bild av den behandling som dessa erbjuds. Höglund har använt sig av kvalitativa intervjuer och funnit att många unga som begått sexuella övergrepp i form av gruppvåldtäkt har en normal grundfunktion och sexuell drift men att den tar sig fel uttryck. Vidare fann hon även att behandlingen för dessa ungdomar är dåligt utvecklad och studerad, och att det finns få alternativ för dem, huvudsakligen är det Rädde barnen som konsulterat olika behandlingsshem hur de ska behandla dessa ungdomar (Höglund, 2004).

Inga Tidefors (2010) har skrivit en forskningsrapport med titeln *Det känns som jag inte haft nått riktigt liv än, fyrtiofem tonårspojkar som begått sexuella övergrepp*, vilken tagits fram på begäran av Statens institutionsstyrelse - SIS. Forskningsrapporten har producerats i forskningsprojektet *Unga förövare i Sverige, dels en psykologisk personlighetsbeskrivning, dels en prospektiv kartläggning av övergången från tonåring till ung vuxen* som finansierats av SIS, rapporten bygger på forskningsartiklar, uppsatser på grund och avancerad nivå, vilka producerats inom projektet. Syftet med projektet var att kartlägga och analysera de psykologiska bakgrundsfaktorer som kan ligga bakom utvecklingen mot att begå sexuella övergrepp, vidare var huvudsyftet att med generell psykologisk kunskap om tonårspojkar som har begått sexuella övergrepp. Vidare hoppas författaren och SIS att rapporten kan bidra till

vidareutveckling av behandlingsmetoder och ökad kunskap om lämplig placering och behandling av unga personer som begår sexuella övergrepp. Tidefors fann att en signifikant andel (69 %) av pojkarna som begått sexuella övergrepp kom från en familj där föräldrarna separerat, 40 % av pojkarna hade varit placerade i familjehem, 28 av de 45 pojkarna hade blivit mobbade, 40 % av pojkarna hade själva blivit utsatta för sexuella övergrepp och en stor andel av pojkarna hade varit utsatta för fysisk eller psykisk misshandel (Tidefors, 2010). Denna forskningsrapport fann jag intressant då den berör unga som begått sexuella övergrepp och hur deras bakgrund sett ut, vilket är relevant för min studie.

Niklas Långström (2000) har skrivit en expertrapport för Socialstyrelsen med titeln *Unga som begår sexbrott, en forskningsöversikt*. Rapportens syfte är att undersöka kunskapsläget om unga som begår sexuella brott genom litteratursökningar i de två databaserna PsycLIT och Medline. Vidare är rapportens syfte att öka kunskapsläget om unga som begår sexuella brott bland personal anställda på Socialtjänsten i Sveriges kommuner (Långström, 2000). Jag har funnit expertrapporten intressant att studera för att öka min förståelse för unga som begår sexuella övergrepp, vilket är av vikt när man själv ska göra en studie kring ämnet.

Cecilia Kjellgren (2000) har även skrivit en expertrapport för Socialstyrelsen med titeln *Ungdomar som förgriper sig sexuellt*. Syftet med rapporten är att öka kunskapsnivån om sexuella övergrepp mot barn bland anställda på Socialtjänsten i Sveriges kommuner, vidare att göra en kunskapsöversikt över teori och metod kring ungdomar som begår sexuella övergrepp. Rapporten har haft som avsikt att förstå sexuellt förövarbete, vilket pekade på att det inte fanns en ensam faktor eller erfarenhet som leder till att unga begår sexuella övergrepp, utan det är en kombination av olika faktorer som leder till deras beteende (Kjellgren, 2000). Jag fann denna rapport intressant för min studie, då den berör teori och metod kring ungdomar som begår sexuella övergrepp, vilket även min studie gör.

Anders Nyman, Olof Risberg och Börje Svenssons (2001) har skrivit boken *Unga förövare, sexuella övergrepp och behandling* på uppdrag av Rädda barnen och deras Pojkmottagning. Vilken har som syfte att höja kunskapen om unga som begår sexuella övergrepp, vilket i sin tur kan leda till att behandlingen och bemötandet av dessa unga blir bättre. Boken bygger på Pojkmottagningens arbete under fem års tid med unga som begått sexuellt gränsöverskridande handlingar. Jag fann denna bok intressant och relevant för min studie, då den berör behandling av unga som begår sexuella övergrepp, vilket är en del av mitt syfte med denna uppsats.

Jasna Jorgic och Elvira Tanjancovich (2006) har skrivit en c-uppsats med titeln *Kvinnan som förövare eller offer vid sexuella övergrepp mot barn?* Uppsatsens syfte var att med diskursanalys undersöka och analysera fem stycken tingsrättsdomar mot kvinnor som dömts för sexuella övergrepp mot barn och se om rättsväsendet framställer kvinnorna ur ett förövarperspektiv eller offerperspektiv. Jorgic och Tanjancovich ville även undersöka om kvinnorna som dömts för sexuella övergrepp mot barn själv framställde sig som förövare eller offer. Resultatet i uppsatsen visar att tingsrätten ofta tar hänsyn och förklarar kvinnornas beteende med psykisk ohälsa, tingsrätten har även svårt att se kvinnorna som gärningsmän och förövare, vilket författarna förklarar med den rådande könsmaktsordningen i samhället (Jorgic & Tanjancovich, 2006). Denna uppsats fann jag relevant, då den visar på ett resultat som berör min studie och hur man kan se på kvinnor och flickor som begår sexuella övergrepp.

Howard E. Barbaree och William L. Marshall (2006) har skrivit den amerikanska forskningsstudien *The Juvenile Sex Offender*. Främst har jag valt att inrikta mig på artikeln *The Female Juvenile Sex Offender* av Judith V. Becker, John A. Hunter och Lenard J. Lexier. Studien visar på att 1,2 % av de som arresteras av polis för att begått sexuella övergrepp mot barn är kvinnor. Resultatet i artikeln om flickor som begår sexuella övergrepp finner författarna att flickornas uppväxt högst troligen påverkat deras beteende. Många av flickorna som begått sexuella övergrepp har varit fysiskt, psykiskt, känslomässigt och sexuellt misshandlade som barn och de har i många fall kommit in i puberteten tidigt och på så sätt utforskat sin sexualitet tidigare än andra jämnåriga flickor. Även en identitetsförvirring tycks finnas hos de flickor som begått sexuella övergrepp (Barbaree & Marshall, 2006).

Forskningsstudien har jag funnit intressant, då den talar om hur flickor som begått sexuella övergrepp haft det i sin uppväxt.

3. TEORI

I detta kapitel redovisar jag den teori jag funnit relevant för min studies syfte och som kan kopplas till det resultat jag fått fram.

Många väljer att analysera sin empiri med rena teorier men jag har valt att förhålla mig till tre olika begrepp, identitet, relation och genus. Dessa tre begrepp var något som jag såg att mina informanter återkom till under intervjun, under flera frågeställningar i min intervjuguide (bilaga 1). Med de tre begreppen identitet, relation och genus, har jag gjort en analys av min empiri, vilken jag valt att presentera under varje tema i kapitlet Resultat och Analys.

Varje begrepp redovisar jag teoretiskt nedan, var för sig. Till varje begrepp har jag använt mig av flera olika författare som skrivit och teoretiskt reflekterat kring dessa.

3:1. Identitet

Enligt nationalencyklopedin definieras ordet identitet som ”*individens medvetenhet om sig själv, sin kropp, sin personlighet och sin förmåga till självbestämmande*”(www.ne.se 1).

Seija Wellros (1998) författare till *Språk, kultur och social identitet* skriver att identitet handlar om att ha känslan av att vara en och samma person. Trots att man uppträder på olika sätt i olika omgivningar, vid olika åldrar och med olika roller men ändå upplever en kärna av att vara densamme. Hon skriver att ordet identitet kommer från latinets *idem*, vilket betyder *detsamma* (Wellros, 1998).

Erik Homburger Erikson (1982) menar att identitet skapas i tonåren genom självbilderna och upplevelserna från barndomen, tillsammans med de aktuella roller som samhället tilldelar ungdomar. Eriksons beskriver människans livscykel med *människans åtta åldrar*, han menar att människans utveckling är kontinuerlig och pågår hela livet. Men varje utvecklingsfas innehåller olika livsuppgifter som måste lösas innan man kan gå in i nästa fas. Erikson tar hänsyn till kroppen, själen och kulturen i sin teori om människans utveckling. Den första fasen omfattar spädbarnstiden, 0-18 månader. Barnets livsuppgift i denna fas är att skapa tilltro och tillit till föräldrar eller anknytningspersoner och därmed känna trygghet, klara av frustrationer och kunna skjuta upp behovstillfredsställelse. Misslyckas barnet kommer det präglas av misstänksamhet eller avvisande. Den andra fasen omfattar småbarnsåren, 1,5-3 år, där livsuppgiften för barnet är att skapa balans mellan autonomi och tvivel. Vilket präglas av nyfikenhet och utforskande och som leder till självförtroende och positiv självkänsla. Ett misslyckande av livsuppgiften kan leda till överdrivet beroende, dålig impulskontroll och tvångsmässighet. Den tredje fasen handlar om förskolebarnet, 3-6 år. Livsuppgiften i denna fas är att kunna balansera känslor av initiativ och skuld, vilket kan leda till att barnet känner prestationsglädje. Dock kan hämning och initiativlöshet uppstå vid ett misslyckande av denna balansering. Den fjärde fasen handlar om latensåldern, 6- 12 år. Livsuppgiften här handlar om att skapa balans mellan aktivitet och underlägsenhet, då barnet lyckas med detta kommer det känna kompetens men om barnet misslyckas kan det få en känsla av att inte duga eller vara otillräcklig. Den femte fasen innefattar ungdomsåren, 12-20 år, vilken präglas av konflikten mellan identitet och rollförvirring. Lyckas ungdomen med sin livsuppgift skapas framtidstilltro, dock kan ett misslyckande leda till splittrad jagbild och en negativ identitet utformas. De tre sista faserna innefattar de tre vuxenåldrarna, 20- 40 år, som har närhet och isolering som tema. 40-60 år där produktivitet och stagnation är livsuppgifter som måste lösas. Den sista fasen handlar om åldern 60 år och framåt där konflikten mellan integration och visdom kontra förtvivlan och hopplöshet måste lösas (Erikson, 1982).

Havnesköld & Risholm Mothander (2009) beskriver Robert Kegans syn på identitet. Kegan menar att identiteten skapas i relation med den ökade mognaden och ett mer aktivt deltagande i samhället. Identitetsbildningen ingår i en process där barnet skapar och omskriver mening och sammanhang i den fysiska och sociala världen som det möter. Meningen och sammanhanget är personligt konstruerad av barnet till följd av en serie individuella tolkningar av relationer som barnet skapar, förlorar eller förkastar. Med hjälp av de relationer som barnet upplever etablerar det gradvis en position i samhället.

Identiteten och självuppfattningen blir stabilare med den ökade mognaden. Barnet inser i takt med mognaden att andra människor också konstruerar sin värld utifrån olika perspektiv, vilket medför ytterligare dimension i den reflekterande processen som barnet genomgår. I skolåldern påverkas barnet av omgivningens konstruerade världar. Barnet inser att det inte kan kontrollera andras upplevelser av verkligheten och får därför anpassa sig i relationen till andra. I de yngre åldrarna påverkas barnet lätt av andras intressen och åsikter. Under tonårstiden blir barnet mer säkert på sina egna intressen och åsikter. På så vis skapas en individs identitet i relation till andra, tillsammans med sitt reflekterande tänkande kring omgivningen och andra människor och den personliga kognitiva och känslomässiga utvecklingen (Havnesköld & Risholm Mothander, 2009).

Kerstin Rathsmann (2001) beskriver symbolisk interaktionism, vilken anser att människan skapar sin identitet och jaguppfattning i interaktion till andra människor i en social process under uppväxten. Enligt denna teori föds människan ”tabula rasa”, ett oskrivet blad, utan förbestämt innehåll. Detta perspektiv kan inte studera människan som en ensam individ utan som individer i samspel med varandra och i en kontext, sammanhang, så som familj, vänner och samhälle. Charles Cooley som är en framstående person inom symbolisk interaktionism menar att primärgruppsamvaron är nödvändig för att en individ skall bli en människa. Alltså barnets samvaro med föräldrar och familj skapar människan i interaktion och en ständig social process. Cooley kallar föräldrarna och familjen för *signifikanta andra* som påverkar och interagerar med barnet i relation, och på så vis skapas en människa med en identitet (Rathsmann, 2001).

I Havnesköld & Risholm Mothanders (2009) bok *Utvecklingspsykologi* beskriver de även självpsykologin som kan ge en förklaring på identitet. *Självvet* och en *känsla av själv*, är begrepp som används av många psykologer och teoretiker, bl.a. Jung, Winnicott, Kohut, Stern och Giddens. Självpsykologin har sina rötter i psykoanalysen och Freuds *jag* och *det*. Begreppet *själv* har förklarats som något som rymms inom dimensionen likhet och konstans, att självet är detsamma över tid men att det samtidigt förändras i en process med omgivningen. Med detta menas att självet förändras sakta och ibland som språng eller som faser. Självvet har beskrivits som det psykiska universumet eller centrumet. I modernare självpsykologi beskrivs självet som kontextuellt och mångfaldigt, där självet kan delas in i fler delsjälv. Då vi växlar delsjälv utifrån kontext och sammanhang, upplever vi vårt själv som enhetligt och konstant. Delsjälven är speglingar av olika självstillstånd och kan ses som mönster av delsjälv, vilket kan förklaras som intersubjektiva processer i relation med omgivningen (Havnesköld & Risholm Mothander, 2009).

Annick Sjögren (2003) är författare till kapitlet *Kulturens roll i identitetens byggande* i boken *Ungdom, kulturmöten, identitet*. Sjögren beskriver att identiteten byggs fram genom givande och tagande med personens omgivning. Identiteten formas utifrån individens handlingar och egenskaper i samspel med omgivningen. Hur omgivningen uppfattar en person och hur omgivningen ”speglar” tillbaka den uppfattningen till individen och vidare hur den speglingen tolkas av individen är komponenter till identitetsbyggandet. Vidare beskriver Sjögren att de inre egenskaperna hos individen, omgivande kollektiva faktorer, individuella faktorer och strukturer i samhället är faktorer som påverkar individens identitetsbyggande. Hur individen uppfattar sig själv i relation till andra är kärnan i identitetsbyggandet och denna relation startar tidigt hos barnet i relationen till föräldrar och familjen och på så vis internaliseras identitetsbyggandet redan från barnets födelse (Sjögren i Ahmadi (red.), 2003).

Havnesköld & Risholm Mothander (2009) skriver även om sexuell identitet, vilket de förknippar med begreppet könsschema. Könsschemat förenar inlärningspsykologiska och psykodynamiska tankeströmmar, vilket antas formas ur barnets biologiska och psykologiska utveckling. Könsschemat utvecklas när barnet kan identifiera sitt eget kön och skilja på manligt och kvinnligt och hur deras kön ser ut, vilket ett barn antas göra med någorlunda precis klassificering vid 18 månaders ålder. Man antar att pojkar upptäcker sitt kön något tidigare än flickor, då pojkarna oftast har lättare att lokalisera upplevelser till sitt könsorgan än flickor. Därför antas det att den sexuella identiteten utformas mycket tidigare än man tidigare trott inom psykoanalytisk teori, där man hävdar att den sexuella identiteten börjar utvecklas mellan 3 och 5 år. I nioårsålder är det vanligt att barn fantiserar om sin sexuella

identitet, då de börjar fundera på hur de kommer se ut som vuxen kvinna eller man. Dock är inte de olika teoretikerna överens om den sexuella identiteten formas av biologi, socialisering eller en kombination av dem båda (Havnesköld & Risholm Mothander, 2009).

I boken *Incest, att bo i en stulen kropp* beskriver författaren Kerstin Rathsmann (2001) den sexuella identiteten och sexualiteten som en social konstruktion, vilken skapas i en social process. Rathsmann förhåller sig till teoretikerna Gagnon och Simon som beskriver en socialiseringsprocess där barnet får lära sig vilka normer och värden som är godkända av familjen och samhället, vilket även inkluderar de sexuella normerna och värdena. Gagnon och Simons beskriver utvecklingen av den sexuella identiteten med engelskans script, efter skådespelarnas manuskript vid inläring av en teaterroll. Det sexuella scriptet står för familjens och samhällets script, vilket visar med socialisering och handlingar vad som är sexuellt tillåtet, alltså med vem, när, var och hur sexuella handlingar får förekomma. Med hjälp av scriptet konstrueras och utvecklas ett barns sexuella identitet. I interaktion med signifikanta andra, t.ex. föräldrarna, och generaliserade andra, t.ex. släktingar och vänner, lär sig barnet att det är en sexuell varelse och hur hon eller han ska förhålla sig till det. Vid incest eller andra sexuella övergrepps-situationer, sker fysiska och sexuella gränsöverskridanden, vilket gör att barnets behov av närhet och beröring sexualiseras. Barnet som utsätts för incest i tidig ålder har inte lärt sig vilka script som gäller, vilket leder till att det sexuella övergreppet blir en del av barnets script av sexualitet. Tillika konstrueras barnets sexuella identitet i tron om att sexuella handlingar mellan vuxna och barn är normalt i samhället. Därför kan barn som utsätts för sexuella övergrepp och som får bevittna sexuellt gränsöverskridande handlingar konstruera en störd sexuell identitet, som hamnar i konflikt med samhällets script, värderingar och normer kring sexualitet (Rathsmann, 2001).

Identitet kan förklaras med självpsykologi, konstruktivism, symbolisk interaktionism, utvecklingsfaser och som ett identitetsbyggande, vilket får mig som författare att förstå att identitet inte kan förklaras på ett sätt för att få förståelse för begreppet. Identitet är ett komplext begrepp och kan inte förstås på bara ett sätt utan måste förklaras på flera sätt för att få ett helhetsperspektiv. Dock vill jag förhålla mig till denna komplexa bild av identitet för att förstå innebörden av ordet, och vidare använda detta begrepp i min analys av min empiri i kapitlet Resultat och Analys.

3:2. Relation

Enligt nationalencyklopedin förklaras ordet relation som ett *"förhållande mellan två eller flera företeelser och som ett känslomässigt förhållande mellan två eller flera personer"* (www.ne.se 2).

Havnesköld & Risholm Mothander (2009) beskriver att objektrelationsteori är en vidareutveckling av den psykoanalytiska teorin och som en reaktion på bland annat Freuds tankar om att människan motiveras av de intrapsykiska drifterna. Objektrelationsteori har inte en skapare utan flera förebilder som skrivit om sina tankar om objektrelationer, så som Sandor Ferenczi, Melanie Klein, Donald Winnicott och John Bowlby. Begreppet objektrelation gestaltar formandet av relationer som ett samspel mellan erfarenheter och samspel. Det de olika teoretikerna har gemensamt är att de betonar det tidiga samspelet med ett objekt, den sociala miljön med fokus på det lilla barnets upplevelse av objektet och förmågan att använda det i sin egen intrapsykiska utveckling. Objektrelationen handlar om det lilla barnets relation till en förälder, främst modern som ammar barnet. Det lilla barnet uppfattar modern som ett objekt som hör ihop med sig självt och som tillfredsställer infantila behov så som mat och tröst. Barnet är omnipotent, gränslöst i början av sin utveckling och har svårt att skilja på vad som händer inom barnet, den inre världen och omgivningen, den yttre världen och kan därmed inte skilja på sig själv och modern. Så småningom förstår barnet att modern inte är ett objekt utan ett subjekt med egna behov. I och med att barnet utvecklas dras sig modern gradvis bort från det och barnet får klara sig längre tid på egen hand, så som att ligga ensamt i sin vagn eller vagga. När barnet är ensamt kan det behålla bilden av modern, det viktiga objektet, och på så vis ha en inre bild av en relation till objektet som gör det tryggt, vilket då lär sig att dra gränser mellan inre och yttre värld. I takt med utvecklingen kan barnet behålla bilden av objektrelationen längre tid och på så sätt även klara sig ensamt under längre tid. En hjälp för barnet att träna på att vara mer ensamt och på så vis utvecklas kan vara olika övergångsfenomen eller övergångsobjekt, så som en nalle eller snuttefilt som kan ersätta det riktiga objektet när det inte är i

närheten. Behovet av övergångsobjekt återkommer i olika utvecklingsfaser (Havnesköld & Risholm Mothander, 2009).

Payne (2002) skriver att Bowlby med flera har utvecklat objektrelationsteorin genom att prata om anknytning till en eller flera objekt. Barnet knyter an till en eller flera personer, hur denna anknytning ser ut och hanteras av barnet påverkar individen och hur denne utformar och hanterar relationer senare i livet. En förlust av en anknytningsperson eller andra dåliga erfarenheter av relationen till en anknytningsperson kan skada barnets utveckling, menar Bowlby. Likaså kan en god anknytning och en god relation till en anknytningsperson vara till stor nytta för en individs framtida relationer och psykiska välmående. Tankarna kring anknytning har utvecklats vidare till egen teori, anknytningsteori, men har utvecklats från och har grunderna i objektrelationsteori och kan därför inte helt separeras från objektrelationsteori (Payne, 2002).

Carle, Nilsson, Alvaro & Garrido (2006) skriver om bakgrunden, teorier och perspektiv på socialpsykologi. Där beskriver de social interaktion som en process och ett samspel där en grupp eller individers handlande ömsesidigt påverkar varandra. Vidare beskriver de Georg Simmels syn på interaktion. Simmels menar att de sociala grupperna eller individerna kan bibehålla sina relationer, därför att de byggt upp relationerna med hjälp av gemensamma bilder och symboler som de skapat och konstruerat i samspel, alltså i interaktion. En liknande process, där individen med gemensamt konstruerade bilder och symboler som skapats i social interaktion med andra, och med reflexiv inställning, kan denne förstå sig själv så som andra individer förstår och tolkar denne. Vidare kan denna process även få individen att förstå hur en annan individ kan känna och uppleva en viss social situation, då man har en gemensamt konstruerad bild och uppfattning av verkligheten. På så sätt kan individens förmåga att hantera den sociala interaktionen även förklara hur denne hanterar relationer och samspelet med andra (Carle, Nilsson, Alvaro & Garrido, 2006).

Sverker Belin (2007) skriver i sin bok *Relation före metod* om vikten av relationen i behandlingsarbetet med personer med tyngre psykisk problematik. Belin menar att man i behandling måste gå klienten till mötes utifrån dennes individuella förutsättningar. Vidare menar han att man som behandlare måste *hålla ut* och skapa kontinuitet så att man kan bygga upp ett ömsesidigt förtroende för varandra och på så sätt skapa en relation där klienten vågar och vill utvecklas och förändras. Att *hålla ut* menas att man som behandlare står ut i relationen även om den är komplex och accepterar klienten så som den är, med dennes brister och problem, för att på så sätt vänta in klienten och dennes motivation till förändring. Belin menar även att man måste bygga en relation till klienten före man fokuserar på en metod som kan hjälpa denne. Den professionella hjälparen måste vara uthållig och vara bärare av behandlingsrelationen, då klienter med tyngre psykisk problematik ofta lider av svår ångest och inte klarar av att ta ansvar för sina relationer. Likaså kan dessa klienter ha grava tillitsbrister till andra människor på grund av svåra uppväxtförhållanden och den tidiga relationen till sina föräldrar. Belin menar att den professionelle behandlaren måste vara den som stannar kvar, även om klienten gör motstånd och ibland avbryter behandlingsrelationen. Motståndet kan förklaras med upplevelser från tidiga relationer i individens barndom. Klienten kan ha fått stå för sin egen känslomässiga försörjning som litet barn, då dennes förälder kan ha varit frånvarande på ett eller annat vis, eller om varnvård förekommit, vilket gör att klienten kan uppleva alla relationer som skrämmande. Därför krävs det mer av den professionelle behandlaren i arbetet med klienter med en traumatiserad uppväxt, det handlar om att den professionelle måste våga genuint relatera till klienten och dennes uppväxt, men även att vara genuint intresserad av klienten och vad den har att berätta. Bristen av relationer och ensamhet kan leda till hinder för individens utvecklingsprocess och därför är det av stor vikt för människor att ha relationer i livet, menar Belin som skriver följande ”att ha tillgång till andra människor, som man litar på är något helt avgörande för att man ska förmå hålla sig frisk genom ett liv” (Belin, 2007, sid. 124).

Gunnar Bernler och Lisbeth Johnsson (2001) författare till *Teori för psykosocialt arbete* skriver om vikten av relationen mellan klient och behandlare i det psykosociala arbetet. Bernler och Johnsson menar att det är grundläggande för en behandlare att kunna skapa och vidmakthålla en behandlingsrelation, då de menar att utan en hjälprelation kan inte klienten få någon hjälp. Vidare menar författarna

att en professionell behandlare bör ha goda kunskaper i de mänskliga och allmänna relationerna men även goda kunskaper om de processer och fenomen som uppstår i behandlingsrelationen. Relationen mellan klient och professionell behandlare är och bär behandlingen, behandlaren skall tilldela hjälp på psykisk eller materiell nivå och måste därför skapa en relation, där behandlaren förstår klientens behov. För att detta skall vara möjligt måste behandlaren känna empati för klienten, vilket innebär att behandlaren måste känna in och känna med klienten i dennes situation (Bernler & Johnsson, 2001).

Elisabeth Kwarnmark och Inga Tidefors Andersson (1999) skriver i sin bok *Förövarpsykologi, Om våldtäkt, incest och pedofili* om terapirelationen mellan professionell behandlare och den person som begått sexuella övergrepp. Författarna menar att ”*relationen är terapiarbetets grundförutsättning*” (sid. 108.). Personer som begår sexuella övergrepp har allvarliga störningar i sin relationsförmåga, därför är det av stor vikt att vara flexibel som professionell behandlare. Det är även viktigt att möta personen på det sätt som denne vågar bli mött på och att se det unika i varje person och följa dennes process. Terapirelationen är en möjlighet för personen som begått sexuella övergrepp att öva på relationer, då de oftast upplevt dåliga och icke fungerande relationer i sitt liv och tidig barndom. I terapirelationen kan personen pröva sina tankar, känslor och de eventuella hinder som finns hos individiden att nå fram till andra personer. Dock framhåller författarna att terapirelationen inte kan ersätta vanliga relationer till andra människor i personens närhet och omgivning (Kwarnmark & Tidefors Andersson, 1999).

Begreppet Relation är ett vitt och komplext ord som kan beskrivas på flera sätt och med hjälp av flera olika teoretiska bakgrunder. Jag har även här valt att förhålla mig till den komplexa definitionen av begreppet relation, för att förstå innehållet av begreppet och för att senare analysera min empiri med det i kapitlet Resultat och Analys.

3:3. Genus

Begreppet genus kommer från engelskans *gender* och förklaras på följande vis i Nationalencyklopedin, ”*begrepp använt för att förstå och urskilja de föreställningar, idéer och handlingar som sammantaget formar människors sociala kön*”, vidare förklarar begreppet vad som uppfattas som manligt och kvinnligt (www.ne.se 3).

R.W. Connell (2003) är en framstående forskare och teoretiker inom genusforskningen och har publicerat flertalet böcker med genusproblematiken som tema. Genus handlar om de egenskaper som vi människor tillskriver de olika två biologiska könen, vad som anses vara kvinnliga eller manliga egenskaper. Connell förhåller sig till den franska kvinnorörelsens pionjär, Simone de Beauvoirs klassiska citat ”*Man föds inte till kvinna, man blir det*”, när han beskriver genus och menar att vi skapas till man och kvinna ur den kontext som vi lever och fostras i (Connell, 2003, sid. 15). Connell menar att man inte ska se kvinnligt och manligt som något av naturen givet eller som ligger som nedärvda biologiska egenskaper i mäns och kvinnors arvs massa. Det manliga och kvinnliga ska inte heller ses som något människor tvingas till genom sociala normer eller myndigheters tvång. Vidare menar Connell att människor konstruerar och tillskriver sig själva som maskulina eller feminina, då människor förhåller sig till den plats man blir tilldelad utifrån det biologiska könet, och uppträder utifrån den platsen i det dagliga livet och på så vis tar sin plats i en viss ordning, *genusordningen*. Skillnaderna mellan könen kan även kallas genuspolarisering. Många människor tar sin plats i genusordningen frivilligt och gillar den platsen och skillnaderna mellan könen. Dock finns det de människor som känner sig låsta inom sitt kön och de genusegenskaper som samhället tillskrivit dem och vidare får lida av trakasserier och mobbing för de könsgränser de korsar. Vi i samhället ser genast om en person är man eller kvinna, flicka eller pojke, utifrån de distinktioner vi gör mellan könen, vilket leder till att om vi inte ser på personen om den är man eller kvinna blir vi störda och frågar oss *vad är det istället för vem är det*. Likaså blir många människor störda över när personer bryter mot de normer som personens kön har tillskrivit henne eller honom. Människan tycks många gånger ha behov av att göra skillnader och dela in saker och människor i olika fack. Vidare beskriver Connell olika egenskaper som anses vara kvinnliga eller manliga. Att arbeta fysiskt hårt, visa aggression, vara fysiskt stark och utföra våldshandlingar anses vara manliga och maskulina egenskaper. I motsatts anses de kvinnliga och feminina egenskaperna att vara mjuk, visa känslor, att vara omhändertagande om andra och att vara ansvarstagande om barn och

familj. Människor som går utanför ramarna och som uppfattas som feminina trots att de är män eller maskulina då de är kvinnor, många gånger uppfattas som dåliga män och kvinnor, då de inte gör, handlar eller ser ut som de förväntas göra utifrån sitt biologiska kön (Connell, 2003).

Yvonne Hirdman (2002) professor vid Arbetslivsinstitutionen och Historiska institutionen vid Stockholms universitet är en svensk frontfigur inom genusforskning och har bland annat myntat begreppen genussystem och genuskontrakt. Hirdman vill att begreppet genus, skall förstås och användas som ett ord som beskriver det vi tidigare inte såg. Begreppet genus var en vidareutveckling av begreppet könsroller, vilket hade en maktladdad klang då det uppstått i den feministiska forskningen och på så sätt förlorat sin kraft. Med begreppet genus kunde samhället och strukturer tolkas utan att ordet var så laddat och präglat av feminism, även om det är samma fenomen som blir belyst. Begreppet genus skall förklara hur människor formas och formar sig till man och kvinna utifrån kulturens, politikens, ekonomins och samhällets normer kring kön och dess egenskaper. Begreppet tog Hirdman och andra kvinnoforskare från engelskans gender på 1980-talet för att belysa de strukturer som i vår tids samhälle skapar de olika könen och rangordnar dem i en hierarkisk ordning där det kvinnliga är underordnat det manliga. Strukturerna som skapar kvinnligt och manligt beror på den prägling, fostran, tvång och underordning vi redan från tidiga år blir lärda till. Vidare beskriver Hirdman att genus, kvinnligt och manligt är en ständig social process som tillskriver det olika könen olika egenskaper beroende på tid och rådande normer i samhället och kulturen. I vissa sammanhang förklaras genus med det socialt konstruerade könet.

Hirdman har utvecklat ordet *genussystem*, vilket är uppdelat i två delar. Först vad som anses manligt och kvinnligt, vilket visas i hur kvinnor och män t.ex. klär sig och betar sig. Den andra delen i systemet är att i dagens samhälle delas manligt och kvinnligt upp i hierarkisk ordning, där manligt är normativt och står hierarkiskt över det kvinnliga, vilket återspeglas i samhällets strukturer så som ekonomi och politik. Hirdman har även utvecklat begreppet *genuskontrakt*, vilket hör ihop med samhällets stereotypa bild av könsroller och osynliga regler om deras rättigheter, skyldigheter och ansvar. Genuskontraktet beskriver att det finns ett idealiskt relationsmönster mellan män och kvinnor och hur dessa bör förhålla sig till varandra. Det finns även en ”naturlig ordning” som könen bör anpassa sig efter, så som att män ska ta hand om kvinnor, kvinnor tar hand om barn, sjuka personer och äldre personer. Även Hirdman ger exempel på vad som anses kvinnligt och manligt, så som att män är hårda, starka, aggressiva och utför våldshandlingar och kvinnor är mjuka, svaga, känslomässiga och omsorgsgivande (Hirdman, 2002).

Fanny Ambjörnsson (2003) gör kopplingar mellan genus, sexualitet och heteronormativitet i sin avhandling *I en klass för sig*. Ambjörnsson förklarar genus som en kulturell föreställning om att det finns skillnader mellan de biologiska könen och att relationerna mellan könen är kulturellt och socialt skapade. Genus återskapas ständigt och skall därför inte ses som något statiskt utan en pågående process. Ambjörnsson finner i sin studie att unga tjejer skapar sin könsidentitet och sexualitet utifrån olika föreställningar om vad som är kvinnligt och vad som är manligt. Dessa föreställningar om de olika könen egenskaper kopplar hon till heteronormativitet, där relationen mellan man och kvinna är den idealiska relationen. Ambjörnsson finner även att de tjejer som går utanför den heteronormativa bilden i hur hon ser ut, agerar eller vem hon dejtjar, stöts ut av de andra tjejerna. Dock finner även Ambjörnsson att bilderna om vad som är kvinnligt och manligt skiljer sig mellan olika klasser på en skola och från vilken socioekonomisk klass tjejerna kommer ifrån (Ambjörnsson, 2003).

Begreppet genus är som mina andra två begrepp identitet och relation, ett brett och komplext begrepp som kan förklaras med olika teoretiska ingångar och som även beskrivits av flera teoretiker. Jag har dock valt att förstå och förhålla mig till de ovan presenterade beskrivningarna av begreppet genus, vidare kommer jag använda begreppet till analys av min empiri i kapitlet Resultat och Analys.

4. METOD

Jag kommer i metodkapitlet att presentera min vetenskapsfilosofiska utgångspunkt, mitt val av metod som består av kvalitativa intervjuer, min intervjuguide (se bilaga 1) och mitt urval och hur utfallet blivit. Jag kommer även att presentera hur jag genomfört mina intervjuer och min analys, samt min metods validitet, reliabilitet och generaliserbarhet.

Jag har valt att diskutera uppsatsens vetenskapliga kvalitet med hjälp av böckerna *Forskningsmetoder i socialt arbete* (Larson, 2005) och *Den kvalitativa forskningsintervjun* (Kvale & Brinkmann, 2009).

4:1 Metodval

Då syftet med undersökningen är att försöka förstå och förklara behandlares syn och tankar kring kön och unga som begår sexuella övergrepp har jag valt att ha en kvalitativ ansats. Genom att göra kvalitativa intervjuer med semistrukturerad intervjuguide har jag kunnat ställa frågor till behandlarna kring deras inre tankar och känslor kring ämnet.

Kvale & Brinkmann (2009) menar att den kvalitativa metoden syftar till att undersöka intervjupersoners inre, tankar, känslor och upplevelser, vilket han kallar livsvärld. Den kvalitativa forskningsintervjun utgår från informantens livsvärld där denne försöker beskriva hur han eller hon förstår och upplever ett visst ämne och intervjuaren kan ställa frågor kring bestämda teman eller frågeställningar (Kvale & Brinkmann, 2009).

4:2 Vetenskapsfilosofisk utgångspunkt

Då man arbetar med kvalitativ metod är det av vikt att diskutera sin vetenskapsfilosofiska utgångspunkt (Larsson, 2005).

Jag har utgått från det hermeneutiska synsättet, vilket handlar om att förstå en texts mening. I den förståelsen har forskarens förförståelse ett stort inflytande. Forskningsintervjun är som ett kunskapande samtal och om samtalet spelas in på band, kan det senare transkriberas till en text. Den text som skapas till följd av intervjun, kan senare i forskningsprocessen tolkas hermeneutiskt. Tolkningen utgår från den hermeneutiska cirkeln, där textens mening formas i en process, där förståelsen och tolkningen av de mindre delarnas mening och en växling mellan delarna, skapar förståelse och tolkning av helhetens mening. I en text som uppstått i en forskningsintervju kan man först ha läst vissa teman, eller frågeställningar och förstått dess mening, för att senare förstå intervjuens helhet och mening (Larsson, 2005).

Min förförståelse av ämnet unga som begår sexuella övergrepp är en kombination av det jag redovisar i 1:1 och den tidigare forskning jag studerat i ämnet och som redovisas i kapitel 2. Med hjälp av min förförståelse har jag tolkat mina intervjuer som ordagrant transkriberats till text, och på så sätt fått fram min studies resultat.

För att min kvalitativa uppsats ska ha någon slags vetenskaplig grund, där viss objektivitet kan vara av vikt, har jag så noga som möjligt försökt redovisa min förförståelse. Jag har försökt att ha en reflexiv objektivitet i förhållande till min studie. Kvale & Brinkmann (2009) beskriver reflexiv objektivitet som objektivitet i relation till subjektivitet, att som forskare reflekterar över sina egna bidrag till produktionen av kunskap. Därför bör man redovisa sina egna tankar och fördomar tydligt i en undersökning. Det hermeneutiska perspektivet menar att man bara kan göra välunderbyggda bedömningar i en undersökning och förstå sin empiri med hjälp av förförståelse och fördomar (Kvale & Brinkmann, 2009).

4:3 Urval

Mitt urval av informanter har jag gjort genom att kontakta de personer jag kommit i kontakt med genom min praktik, som arbetar på olika institutioner och behandlingshem för barn och ungdomar med sexuell problematik av olika slag. Dessa har även rekommenderat andra personer som kan bidra med sin kunskap till min studies syfte. Denna urvalsmetod brukar kallas snöbollseffekten eller snöbollsurval, då

en första informant rekommenderar en nästa (Larsson, 2005).

Nästan alla informanter är psykologer, då det oftast är dessa som utför behandlingen på de olika institutionerna och behandlingshemmen. Vissa av informanterna är fristående från institutioner och behandlingshem och driver egna praktiker.

4:4 Intervjuer

Jag har valt att använda mig av en intervjuguide (se bilaga 1) där samma frågor ställs till alla informanter för att få ett så jämförbart resultat som möjligt.

Två av mina informanter träffade jag på deras arbetsplatser för att genomföra intervjun.

Resterande fyra informanter har jag intervjuat över telefon då dessa finns på olika orter långt ifrån min bostadsort.

Alla intervjuer har bandats med tillstånd från informanterna. Intervjuerna har sen transkriberas ordagrant till text, för att jag som författare skall få en bättre översikt av det insamlade materialet. Jag har studerat delar av intervjuerna och jämfört mellan mina informanter, för att på så sätt se likheter och mönster.

Jag upplevde att de intervjuer som genomfördes på två av informanternas arbetsplatser blev mer levande och att jag fick en djupare förståelse för deras svar, då även deras kroppsspråk och uppvisade känslor kunde tas med i min förståelse.

Jag upplevde en brist i att inte kunna se och tolka mina informanternas ansiktsuttryck och kroppsspråk hos de informanter som jag intervjuade över telefon. Dock kan bristen av kroppsspråk ha fått mig att lyssna mer på orden som sades i intervjuerna och därmed fått en annan förståelse.

Jag tror att intervjuerna som skett ”öga mot öga” har lett till en djupare relation mellan mig som intervjuare och mina informanter som informationsgivare. Därmed kan det vara så att de två informanterna som jag träffade på deras arbetsplatser delat med sig mer av sina tankar kring frågorna, än de informanter som jag intervjuat över telefon.

Dock upplever jag att jag fått tillräckligt utförliga svar av alla mina informanter för att bidra till mitt resultat som redovisas i kapitel 6.

Jag har även låtit mina informanter läsa, kommentera och komplettera de citat jag använt mig av i resultat och analys, så att informanterna inte skall känna sig missförstådda på något vis.

4:5 Konstruktion av intervjuguide

Genom att studera mitt syfte med uppsatsen och mina tre frågeställningar har jag formulerat en intervjuguide. Vilken innehåller frågor och samtalsämnen som används som en checklista, så att man ska få med relevanta områden kopplade till de frågeställningar och syfte man har med sin forskning (Larsson, 2005). Jag har valt att formulera öppna frågor i intervjuguiden för att få fylliga svar och för att undvika korta svar, så som ja och nej. Fylliga svar tror jag kan bidra till min studies validitet och reliabilitet men även ett intressantare resultat.

Frågorna jag har valt att ta med i intervjuguiden är frågor som jag tror kan bidra till en levande diskussion kring ämnet ”Flickor som begår sexuella övergrepp” och indirekt ge mig svar på mina frågeställningar. Intervjuguiden bifogas som bilaga 1 i slutet av uppsatsen.

4:6 Analys av materialet

Flera vetenskapsteoretiker har framhållit att empiri är teoriberoende, då vi inte uppfattar verkligheten och empirin som den är, utan tolkar den med någon teori eller teoretisk bakgrund (Larsson, 2005).

Abduktion är en kombination av induktion och deduktion, vilket innebär att forskningsprocessen kännetecknas av ett samspel mellan empiri och teori som påverkar varandra. Studier av tidigare teorier eller teoretiska antagande kan hjälpa forskaren att se mönster och göra teoretiska antagande vid analysen av sin egen empiri (Larsson, 2005).

Efter att jag hade valt ämne och tagit fram syftet med studien, såg jag inga självklara teorier som kunde hjälpa mig att förstå och tolka min empiri. Under studiens gång och efter flertalet genomläsningar av

min empiri började jag se olika mönster som kunde kopplas till teori. På så sätt lät jag empiri och teori samverka med varandra och därför har min analys varit abduktiv i sin natur.

När jag skulle analysera min empiri, valde jag att läsa igenom mina ordagrant transkriberade intervjuer ett flertal gånger. Jag studerade delar av intervjuerna och jämförde mellan mina informanter. För att på så sätt se nya mönster efter varje genomläsning. Därmed har jag även gjort en hermeneutisk meningstolkning av min empiri. Kvale & Brinkman (2009) beskriver den hermeneutiska meningstolkning som en cirkulär process, där man genom att först förstå mindre delar av en text, senare förstår och ser en mening och helhet.

4:7 Validitet

Med validitet menas giltigheten, riktigheten eller sanningen i ett yttrande. Den slutsats som dragits ur empirin ska vara välgrundad, korrekt, försvarbar och övertygande om resultatet skall anses validerat (Kvale & Brinkman, 2009). Hög validitet uppnås när vi så nära som möjligt lyckas mäta det vi avser att mäta (Larsson (red.), 2005).

Jag anser att jag har undersökt det jag haft som avsikt att undersöka. Jag anser även att den slutsats jag dragit ur min empiri är korrekt och övertygande. Dock anser jag att högre validitet hade uppnåtts med fler intervjutillfällen med varje enskild informant, eller om jag genomfört längre intervjuer med fler ingående frågor. Även om jag hade velat göra djupare intervjuer upplever jag att tiden inte skulle räcka till det.

Triangulering kan nyansera och fördjupa analysen och därför också bidra till högre validitet. Genom att intervjua flera informanter med olika perspektiv på ett fenomen kan man fördjupa och nyansera empirin, vilket kallas triangulering av datakällor (Larsson (red.), 2005). Jag hade gärna fördjupat min empiri med ytterligare en metod om jag hade haft mer tid. Dock har jag valt att intervjua flera informanter med olika roller, bakgrund och perspektiv på mitt ämne, därmed upplever jag att viss triangulering av datakällor uppnåtts och därför stärkt validiteten av min empiri.

4:8 Reliabilitet

Reliabilitet handlar om forskningsresultatets konsistens och tillförlitlighet. Reliabilitet behandlas i relation till frågan om ett resultat kan återskapas vid en annan tidpunkt och av en annan forskare. Det resultat en forskare får fram bör en annan forskare också få fram vid ett annat tillfälle med samma informanter om hög reliabilitet ska uppnås (Kvale & Brinkman, 2009). Hög reliabilitet uppnås när måttet eller svaren på frågorna är stabila och inte störs av variationer i tid, plats eller forskare (Larsson, 2005).

Reliabilitet handlar också om resultatets konsistens och inre logik. Genom att ställa flera liknande frågor i en intervju, som handlar om samma tema, kan man undersöka och pröva konsistensen i svaren (Larsson, 2005). Vilket jag tolkar som att man prövar tillförlitligheten och noggrannheten av resultatet i en studie.

Jag tror att mina informanter skulle ge ett likande svar, om undersökningen skulle återupprepas. Dock ska det påpekas att jag använt mig av en kvalitativ ansats, där jag vill undersöka personers tankar, åsikter och upplevelser av ett ämne, i mitt fall unga som begår sexuella övergrepp. Vilket innebär att en individs tankar och åsikter kring ämnet, kan variera över tid på grund av nya upplevelser och därmed skilja sig från ett intervjutillfälle till ett annat.

Jag har ställt flertalet frågor kring samma tema, återkommande under intervjuerna, därmed har tillförlitlighet och noggrannhet i mätningen uppnåtts. Bedömningen utgår ifrån att ingen av informanternas svar innehåller uppgifter eller beskrivningar som saknat relevans i sammanhanget. Därmed anser jag att jag uppnått reliabilitet i min studie.

4:9 Generaliserbarhet

Generalisering handlar om man kan omvandla en studies resultat till en större grupp eller population för att där emellan dra en likande slutsats. För att statistiskt generalisera krävs ett större antal informanter och som är slumpmässigt utvalda och därför krävs oftast också en kvantitativ ansats på empirin (Kvale & Brinkmann, 2009).

Kvalitativ forskning arbetar ofta med mindre, syftesbestämda och ibland icke-slumpmässigt urval och därför är möjligheten till att generalisera resultatet begränsad eller omöjlig (Larson, 2005). Kvale & Brinkmann (2009) diskuterar om generalisering överhuvudtaget är nödvändig inom den samhällsvetenskapliga forskningen. Det finns ett värde inom humaniora att förstå det enskilda fallet och en enskild författares verk för att förstå vissa fenomen och då är inte alltid en generalisering nödvändig. Kvale & Brinkmann menar att en generalisering i största allmänhet inte alltid är intressant inom kvalitativ forskning, utan om den kunskap och empiri som producerats i en studie kan vara användbar och relevant i en annan situation (Kvale & Brinkmann, 2009).

I den kvalitativa metoden är resultat huvudsakligen baserat på individuella och subjektiva upplevelser från informanterna och därför kan inte resultatet tolkas helt objektivt (Kvale & Brinkmann, 2009). Då jag i mitt val av kvalitativ metod inte har varit ute efter att generalisera vad ”alla” tycker, utan exemplifiera *så här kan det vara*, med att ge exempel genom kvalitativa intervjuer till empirin och inte kvantitativt generalisera och säga *så här brukar det vara*, upplever jag ingen brist i att inte kunna generalisera mitt resultat. Jag vill med min undersökning ge exempel på hur mina informanter uppfattar läget kring flickor som begår sexuella övergrepp och deras möjligheter till behandling, hur det kan vara och inte hur det faktiskt är.

4:10 Metodreflektion

Jag anser att jag har valt den metod som varit mest lämpad för mitt ändamål. Att förstå hur det kan vara i vissa situationer och förstå hur det kan upplevas av enskilda personer. Den kvalitativa metoden har hjälpt mig att få mitt ämne flickor som begår sexuella övergrepp belyst ur flera individuella synvinklar. Vilket har lett till svar på mitt syfte och mina frågeställningar. Jag har som tidigare nämnt inte varit ute efter att generalisera och säga att så här är det, utan visa på så här kan det vara. Metodtriangulering kan nyansera och fördjupa analysen och därför också bidra till högre validitet. Genom att intervjua flera informanter med olika perspektiv på ett fenomen kan man fördjupa och nyansera empirin, vilket kallas triangulering av datakällor (Larsson, 2005). Jag hade gärna fördjupat min empiri med ytterligare en metod om jag hade haft mer tid. Då jag har valt att intervjua flera informanter med olika roller, bakgrund och perspektiv på mitt ämne, upplever jag att viss triangulering av datakällor uppnåtts och därför stärkt validiteten av min empiri.

5. FORSKNINGSETIK

Jag har i enlighet med vetenskapsrådets etiska riktlinjer funderat över för och nackdelar med min uppsats och på vilka sätt det kan påverka mina informanter och läsare (www.codex.vr.se). De etiska övervägande jag har gjort och sett som relevanta för min studie presenteras i detta kapitel.

5:1. Etiska överväganden

Då kvalitativ forskning syftar till att undersöka någons upplevelse eller uppfattning om något är det viktigt att göra ett etiskt övervägande av den information som forskaren får ta del av. Den information som informanter delar med sig av är personlig och kan vara känslig när den kommer till allmänhetens beskådan. Därför är det viktigt med information till de som intervjuas om undersökningens syfte, informanternas samtycke, muntligt eller skriftligt, och konfidentialitet, där informanternas identitet inte kan urskiljas i det färdiga materialet (Larsson, 2005).

I min arbetsprocess har jag utgått från Vetenskapsrådets fyra forskningsetiska huvudprinciper kring sekretess, tystnadsplikt, anonymitet och konfidentialitet. Dessa fyra principer verkar för att skydda den enskilde och utgår från det så kallade individskyddskravet (www.codex.vr.se).

Eftersom uppsatsen bygger på en studie av människor och deras erfarenheter och uppfattning kring ämnet unga som begår sexuella övergrepp, har det varit viktigt för mig som författare att fundera kring både urval, intervjuer och den vidare analysen. Detta för att minimera risken för att någon av mina deltagare i studien ska känna sig obekväma med sin medverkan och det resultat de bidragit till och på så sätt lida någon skada. Jag har strävat efter att fundera kring etiska överväganden redan från inledningsstadiet av min studie, vilket är en rekommendation enligt Kvale & Brinkmann (2009).

Till att börja med funderade jag över själva syftet med studien och om det fanns några övervägande etiska skäl för mig att välja ett annat ämne eller annan ingång. Eftersom det inte finns så många studier kring ämnet unga som begår sexuella övergrepp och framför allt nästan inga alls om flickor som begår sexuella övergrepp ansåg jag att ämnet i sig var relevant och viktigt att undersöka och därför fanns det goda skäl att genomföra studien. Genom att skriva om detta ämne vill jag ge vetenskaplig uppmärksamhet till ett ämne som man ibland upplever det mycket svårt att prata om och som det finns mycket fördomar kring. Därför ansåg jag att det fanns ett värde med studien som övervägde eventuella svårigheter, vilket också är viktigt enligt Kvale & Brinkmann (2009).

Då jag gjort några av mina intervjuer via telefon och övrig kontakt skötts via telefon, har jag valt att få muntliga samtycken av mina informanter. Likaså har informationen om min uppsats, syfte och frågeställningar skett muntligt. Vilket informanterna känt sig nöjda med och därmed inte krävt någon skriftlig information. Larsson (2005) menar att muntlig information och samtycke är tillräcklig i det etiska övervägandet.

Vidare funderade jag över konfidentialitet och om jag skulle kunna skydda informanternas identitet för att ingen skulle känna sig utlämnad på något sätt. Vilket jag upplever att jag gjort, då jag bytt ut namn på informanterna och inte uppgett annan avslöjande information och vidare beaktat Vetenskapsrådets forskningsetiska principer (www.codex.vr.se). Likaså gav jag informanterna möjlighet att kontakta mig under studien och uppsatsskrivandets process, om det var något de ville tillägga eller förtydliga. Detta för att inte någon av informanterna skulle känna sig felciterad eller utlämnad på något sätt.

Mina informanter upplevde dock inte behovet av anonymitet på samma sätt som jag. Då de diskuterat ett ämne som de har stor kunskap om och som inte rör dem personligen uppgav de att det inte var nödvändigt med anonymitet. Men jag ansåg att anonymiteten var viktig för att skydda deras person och karriär, då andra kan misstolka min studie och sammankoppla den med mina informanter och deras profession eller forskning, vilket jag velat undvika.

6. RESULTAT OCH ANALYS

I detta kapitel presenterar jag resultatet från mina intervjuer, samt den analys jag har gjort av mitt empiriska resultat med hjälp av mina tre teoretiska begrepp, identitet, relation och genus.

Jag har uppfattat min empiri genom min förståelse av ämnet flickor som begår sexuella övergrepp och den hermeneutiska meningstolkning jag gjort genom flertalet genomläsningar av min empiri. Det jag redovisar här är de relevanta delarna från mina intervjuer som kan belysa mitt syfte och frågeställningar.

Resultatet har jag valt att dela in i fem olika teman. Varje informant har intervjuats efter min intervjuguide som finns med som bilaga längst bak i uppsatsen (bilaga 1). De teman som jag har valt att redovisa är teman som jag upplevde att informanterna återkom till oberoende av varandra och under flertalet av frågorna.

Med dessa fem olika teman upplevde jag även att jag kunde få svar på mina tre frågeställningar och bidra till mitt syfte med uppsatsen.

Varje tema börjar med en sammanfattning kring vad alla informanter tillsammans sagt och berättat om. Under den sammanfattande texten kommer varje informants unika syn på det aktuella temat.

Jag har valt att lägga störst vikt och utrymme till informanternas egna ord för att jag tror att dessa säger mest om temat och att det gör uppsatsen intressantare för andra att läsa.

Jag har även valt att ta med teoretisk analys av min empiri i detta kapitel, då jag ansåg att det blev mest pedagogiskt för eventuella läsare att förstå och få en sammanhängande bild av empiri och teori. Vilket jag tror hade varit svårare om jag hade presenterat empiri och teoretisk analys i två olika kapitel, vilket skulle kunna leda till att sammanhanget gått förlorat.

Jag har valt att ta med teoretisk analys som eget stycke under varje tema, på då sätt tror jag att läsoplevelsen blir bättre och enklare.

6:1 Presentation av informanter

De informanter jag har fått äran att intervjua är personer som antingen arbetar på en SIS-institution som professionell behandlare som utreder eller behandlar unga som begått sexuella övergrepp. Är professionell behandlare inom egen verksamhet som behandlar unga som begått sexuella övergrepp. Eller professionell behandlare som forskar kring unga som begår sexuella övergrepp. Några av informanterna är verksamma inom flera områden jag precis nämnt. Jag har intervjuat två män och fyra kvinnor, som är utbildade psykologer eller socionomer med terapeutisk vidareutbildning.

Dessa informanter har jag valt, då de besitter otrolig kunskap om ämnet unga som begår sexuella övergrepp. Därmed kan dessa informanter bidra med att belysa och svara på min studies syfte och frågeställningar.

När jag hänvisar till en viss informant i presentationen av empirin använder jag av fiktiva namn och jag kommer inte heller att ange informanternas ålder, då jag inte finner det intressant i sammanhanget. De fiktiva namnen som jag valt har jag även delgett mina informanter. Anledningen till min anonymisering av informanterna har varit att vissa av mina informanter själva forskar kring unga som begår sexuella övergrepp men även andra ämnen. Jag har därför valt att hålla mina informanter anonyma för att jag inte vill ha någon förtur eller prägling av min studie bara för att jag använt mig av eventuellt kända informanter. Likaså vill jag skydda mina informanter att förknippas med min studie om den på något sätt skulle missuppfattas eller anses provokativ av framtida läsare.

6:2. De professionella beskriver behandlingsmetoder av unga som begår sexuella övergrepp RESULTAT

De sex informanterna talar om sina behandlingsmetoder på liknande sätt. De beskriver behandlingen av de unga som begått sexuella övergrepp som individbaserad och anpassad efter individens kognitiva förmåga och dennes eventuella sociala och kognitiva svårigheter. Behandlingen av personer som begått sexuella övergrepp kallas övergreppsspecifik behandling, detta är det ord som informanterna använder när de talar om behandling av de unga som begått sexuella övergrepp.

Nedanför redovisas de olika informanternas unika syn på temat.

Per uppger att den verksamhet som han arbetar i använder sig av individualsamtal, terapi i grupp, ROS-programmet, miljöterapeutisk behandling, integrerad skola, killgrupper och sexologi.

"Vi har ju dels, så har vi då, individualsamtal med psykolog (...). Sen har vi terapi i grupp. ROS med, ett program som kriminalvården har initierat i Sverige (...). Psykologer och en behandlingsassistent har gått utbildningar hos kriminalvården. Så att vi har den licensen för att ha det här programmet då.(...) Det heter ROS efter Relation och Samlevnad. (...). Sen har vi allt det andra med miljöterapeutisk behandling och skola. (...). Vi har killgrupper och vi har lite utökad sexologi jämfört med vad man har på andra ställen kanske då".

Annette talar om hennes verksamhets behandlingsmetoder med ett fokus på riskfaktorer som kan leda till återfall för den unge som begått sexuella övergrepp. Även Annette lyfter fram fokuseringen på det individuella i behandlingen.

"Vi utgår ju ifrån riskfaktorer, alltihopa. (...). Dels generella kända riskfaktorer för återfall i brott. (...). Innan pojkarna placeras hos oss så ska det föregås av en utredning med sexuell anamnes och även riskbedömning. Och där har man ju redan en hel del fakta kring hur man ska lägga upp behandlingsplanen för den individen ju. Och vi fortsätter att gå i det spåret och sen ta reda på fler riskfaktorer som är individuella för just den enskilda individen (...). Och vi har psykolog som, som jobbar med individualterapi till varje elev. (...). Och ytterligare vad man vet utifrån forskning är ju att unga förövare har extremt dåliga kunskaper om sex och samlevnad. Sexualkunskap och så. Så det är ju givetvis också ett stort, viktigt tema att jobba med. (...) Men övergreppsspecifik behandling det handlar om att jobba med riskfaktorer".

Även Helena talar om sin behandling och verksamhet med ett individuellt fokus där den unges bakgrund och problematik påverkar hur behandlingen läggs upp. Helena talar även om att bemöta den unge på dennes nivå och vara väldigt konkret.

"Jag jobbar ju då som legitimerad psykoterapeut med leg. Psykolog i botten. Har inte en metod som jag använder, utan jag har flera olika perspektiv utifrån vad den unge har för bakgrund och problematik, som sagt. Jag arbetar med anknytningsteorins bas. (...). Att få en god anknytning med den jag träffar, visa den att jag är good enough, så att säga, att det går att lita på mig.(...) Sedan kan det finnas olika metoder, olika verktyg som man kan använda. Och när man tänker på de ungdomar som har, som jag har träffat, som har haft en mental retardation, då har jag fått jobba på ett väldigt konkret sätt, inte pratat abstrakt, i abstrakta termer. Man får vara väldigt konkret. Det är ju ingen speciell metod utan det är ett sätt att bemöta på rätt nivå".

Camilla talar precis som Annette om att bedöma risk för återfall och att anpassa behandlingen efter individen. Camilla talar även om att skydda offer och att målet med behandlingen av den unge som begått sexuella övergrepp är att skydda och säkra upp så att denne inte återfaller i brott.

"Alltså vi bygger ju vårt arbete på att bedöma risk för återfall och utifrån det då så lägger vi upp behandlingssinnehållet. (...). Att skydda offer är nummer ett, vi utgår alltid från att man måste skydda offer. (...). Låt oss säga, du har någon diagnos exempelvis. Med autistiska inslag eller någonting sådant. Så måste man ta hänsyn till det också hur behandlingen skall läggas upp. Eller om du är svagbegåvad, lågbegåvad, har en utvecklingsstörning som gör att du kanske inte kan. Det finns ingen anledning att sitta i en samtalsterapi, till exempel, du kan inte tillgodogöra dig den typen av behandling. Målet är ju liksom att reducera risk för återfall. Och sen hur den metoden läggs upp måste ju vara beroende då på, på vem det är man ska behandla, så att säga. (...). Det kan vara så att om du är väldigt svagbegåvad eller har andra hinder för att ta till dig på ett mer teoretiskt, abstrakt plan så, så måste man försöka använda sig av beteendeterapi. För det gör vi ju också, då va. Eller med små barn är det mycket beteendeterapi, ja".

”Att skydda och säkra upp så att man inte återfaller”.

Marianne talar om behandlingsmetoder i ett vidare perspektiv, då hon har en annan ingång till de unga som begått sexualbrott, då informanten främst forskar inom området och inte ägnar sig åt egen behandling av dessa. Marianne talar om att i vilken form behandlingen sker påverkar hur den ser ut, om den är i öppenvård eller på institution. Marianne tror framför allt att de unga som begår sexuella övergrepp är i behov av en stadig relation, Marianne talar om att de behöver bli ”mammade” och ”pappade” i efterskott då många av dessa unga har stora brister i sin relation till sina föräldrar.

Alltså först kan man ju liksom skilja upp om det är inom öppenlinnik, alltså vissa BUP-mottagningar som har inriktat sig på den här gruppen. Eller om det är på institution och om det är på institution så kan man diskutera där om det är under frivillighet eller om det är under tvång. (...). Jag har jobbat i fängelse med förövare. Så min upplevelse är på något sätt att traditioner kring de här ungdomarna så har det hittills rått en kognitiv tradition. Med fokusering på det man kallar kognitiv sfär och brottbearbetning. (...). Sen om du frågar, skulle fråga mig vad jag själv tror är, behövs och är verksamt. Så tror jag i alla fall, utifrån dem jag har träffat så behöver de allra flesta hjälp att få någon vettig relation, de behöver bli mammade och pappade i efterskott”.

Bengt berättar att han inte arbetat enbart med övergreppsspecifik behandling utan att detta har varit en del av annan terapeutisk behandling.

”Nej jag har inte arbetat så konkret med specifikt övergreppsriktade, utan det jag har arbetat med har ju varit i så fall, mer då det ingått i en, så att säga, en terapeutisk behandling va, och då haft detta med en sexuell problematik som en del i det, kan man säga va”.

ANALYS

Relation

I informanternas redogörelse kring temat *De professionella beskriver behandlingsmetoder av unga som begår sexuella övergrepp* lyfter alla informanterna fram vikten av det individuella perspektivet i behandlingen. Informanterna nämner brister i den unges tidigare relationer och att det därför är viktigt att arbeta med just relationen till den unge, oavsett vilken metod informanterna använder sig av vid övergreppsspecifik behandling. Därför har jag valt att koppla detta tema till mitt teoretiska begrepp relation.

Belin (2007) skriver om vikten av relationen mellan klient och behandlare före val av behandlingsmetod. Vidare beskriver Belin att den professionelle behandlaren måste gå klienten till mötes utifrån dennes individuella förutsättningar. Att hålla ut som professionell behandlare och skapa kontinuitet för att bygga ett ömsesidigt förtroende och relation till varandra, så att klienten vågar utveckla sig och förändras, är även av vikt vid behandling.

Bernler & Johnsson (2001) skriver om vikten av relationen mellan den professionelle behandlaren och klienten i psykosocialt arbete. Vidare beskriver författarna att det är grundläggande för behandlaren att vidmakthålla och skapa en behandlingsrelation, vilket de även kallar hjälprelation, då det är hjälprelationen som bidrar till att klienten får hjälp. Likaså skriver författarna att relationen mellan professionell behandlare och klient *är* och *bär* behandlingen.

Kwarnmark & Tidefors Andersson (1999) menar att de personer som begår sexuella övergrepp har allvarliga störningar i sin relationsförmåga och att det därför är av stor vikt att vara flexibel som professionell. Vidare att se det unika i varje person och följa dennes process.

Därför kan jag förstå att vilken metod som används inte nödvändigtvis påverkar utfallet av behandlingen av unga som begår sexuella övergrepp. Utan det är relationen mellan professionell behandlare och den unge, likaså fokuseringen på de individuella förutsättningarna hos den unge som är verksamma i behandlingen.

Två av informanterna talar om att de unga som begått sexuella övergrepp har behov av att knyta an till den professionelle behandlaren då de unga har dåliga erfarenheter av anknytningen till sina föräldrar, likaså att de har behov av att bli ”mammade och pappade” i efterskott i nya vettiga relationer.

Payne (2002) beskriver Bowlbys vidareutveckling av objektrelationsteori, där Bowlby pratar om anknytning. Hur ett barns anknytning till en eller flera anknytningspersoner ser ut påverkar individen och hur den utformar och hanterar relationer senare i livet. Bowlby menar att en förlust av anknytningsperson eller dåliga erfarenhet av relationen till en anknytningsperson kan skada barnets utveckling.

Havnesköld & Risholm Mothander (2009) beskriver objektrelationsteorin och vikten för det lilla barnet att ha en god objektrelation till någon. När barnet är ensamt kan det behålla bilden av modern, det viktiga objektet, och på så vis ha en inre bild av en relation till objektet som gör barnet tryggt, vilket då lär barnet att dra gränser mellan inre och yttre värld.

Jag kan förstå att de unga som begått sexuella övergrepp och som har en dålig anknytning eller dålig relation till sina föräldrar är i behov av en ny och bättre relation, vilket den professionelle behandlaren kan erbjuda. Detta visar ytterligare på vikten av relation före behandlingsmetod i behandlingen av unga som begår sexuella övergrepp.

6:3. De professionella talar om hur behandlingsmetoderna är framtagna och för vem

RESULTAT

Informanterna talar om att deras behandlingsmetoder har sitt ursprung i Kanada och USA beroende på om de vänder sig mot unga som begått sexuella övergrepp eller om det är mindre barn som begått sexuella övergrepp. Informanterna lyfter fram att målet och komponenterna är det viktiga och inte för vem som metoden är framtagen. De anser även att metoderna kan användas på både pojkar och flickor. Nedanför redovisas de olika informanternas unika syn på temat.

Per talar om metoderna ROS och ERASOR som de använder i deras verksamhet där denne är verksam och arbetar. På frågan om deras metoder kan användas på både flickor och pojkar svarar Per att till viss del kan man göra det.

"Alltså ROS det är ju ett stort program, så det är ju framforskat i Kanada. (...). Vi gör ju riskbedömningar i, den heter ERASOR då, som också är framforskat då i USA".

Per om ROS och deras andra behandlingsmetoder:

"Det är ett vuxenprogram som vi håller på och gör till ungdomsprogram. Men killgruppen är ju, och ERASOR är ju också för unga förövare".

Per svarar på frågan om deras behandlingsmetoder kan användas på både flickor och pojkar:

"Ja till viss del kan man ju säkert göra det. (...). Men där med så tror jag nog mycket av innehållet det är, det kan man föra över och använda sig av. Sen är det ju, vi har inte tjejer här. Jag är lite dåligt insatt i hur forskning är och så va".

Annette talar om att de i hennes verksamhet använder sig av vetenskap och beprövad erfarenhet och att deras behandlingsmetoder är delvis framtagna för unga som begår sexuella övergrepp och att dessa kan användas på både flickor och pojkar.

"Vi jobbar ju efter vetenskap och beprövad erfarenhet, men samtidigt så är det ju en historiskt sett väldigt kort tid som man har forskat på de här sakerna. Och de som har hållit på längst är ju USA och Kanada, och England i viss mån. (...). Så ursprunget till vårt gruppterapiprogram är från Kanada. (...). Det här programmet i alla fall har man använt kanske ett tiotal år i Sverige nu i Kriminalvården och vi utgår från det när vi gör vårt ungdomsprogram. Det är ju i grunden en KBT-teoretisk bakgrund till programmet. Den svenska modellen är lite mer, alltså, både psykodynamisk och kognitivt baserat, alltså vi har lite mera flexibilitet i det programmet. Eller ett mer flexibelt förhållningssätt, så att säga".

Annette svarar att deras behandlingsmetoder kan användas på både pojkar och flickor. Annette svarar även på frågan: *Vad är det som skulle kunna göra metoden olämplig för flickor?*

"Det kan jag inte komma på någon anledning till här och nu".

Helena talar precis som Annette om att hennes behandlingsmetod vilar på en vetenskaplig grund. Helena använder sig av behandlingsmetoder från Kanada men även behandlingsmetoder framtagna i Sverige som är speciellt anpassade för unga med utvecklingsproblematik. Och svarar *"Ja absolut"* på frågan om dennes behandlingsmetod kan användas på både pojkar och flickor. Helena anser att hon inte kan svara på om behandlingsmetoderna skulle vara olämpliga på flickor, då denne anser sig ha för lite kunskap om flickor som begått sexuella övergrepp.

"Dem vilar på en vetenskaplig grund, alla de intervjuvariationer som är kopplade till KBT. Också attachment, alltså anknytningsarbetet är också validerat. (...). De specifika föröverspecifika modellerna som jag använder. Allvarligt talat så har jag faktiskt mest mött svagbegåvade, så att då har jag använt material som Olof Risberg bland annat har tagit fram. (...). Det som jag använder som Olof har tagit fram, de är faktiskt specifikt framtagna för unga som har en, en utvecklingsproblematik som är svagbegåvade till exempel. Samt tankesätt och metoder som kommer från Kanada, Marschall till exempel. (...). Marschall han har skrivit, han började ju att skriva och jobba med vuxna men har också kommit på senare år med, för unga, ja".

Camilla talar om att deras behandlingsmetoder är framtagna genom vetenskapligt beprövade evidensmetoder i Kanada och USA. Camilla talar även om att de skapat egna behandlingsmetoder i dennes verksamhet med framforskad teoretisk grund. Camilla menar att komponenterna är de samma för vuxna och barn, även målet är det samma, att stoppa övergreppen. Camilla menar också att forskningen i världen säger att behandlingsmetoderna som är aktuella är verksamma för både pojkar och flickor. Även Camilla kan inte se någon anledning till att behandlingsmetoderna som finns i Sverige idag inte skall kunna användas på kvinnor och flickor, då hon menar att målet med behandlingen är detsamma oavsett kön.

"Vi ingår ju i, dels ett nationellt nätverk men också ett internationellt nätverk. För att ta del av forskning, så en av våra grundpelare i vårt arbete är ju evidens och praktik, så att säga. Folk som forskar. Vi håller ju hela tiden oss uppdaterade kring forskning på området och anpassar vår verksamhet efter det. Men det är Kanada som är mest framstående och på små barn är det ju USA (...). Vi har ju skapat mycket egna metoder, som vi inte har hämtat någon annan stans ifrån. Men grunden, den teoretiska grunden, är inget vi sitter och hittar på, det finns inte i vår föreställningsvärld, utan det plockar vi från människor som är klokare än vi eller som har forskat på detta. (...). Kriminalvården till exempel har ju plockat fram det här ROS-programmet då, som man har köpt in, men det är anpassat efter vuxna. Men det finns komponenter i ROS-programmet som stämmer med, med de yngre också men. För det finns nog en del som vi har tagit där ifrån också. Men vi har metoder som är anpassade för barn och tonåringar. Men komponenterna är precis samma. Alltså tanken kring arbetet är precis samma vilket program du än hämtar, utifrån KBT och utifrån de här programmen som är framtagna i Kanada eller USA, så är komponenterna, alltså. Målet är ju det samma, så att. Metoderna ser olika ut".

Camilla svar på frågan om behandlingsmetoderna går att använda även på flickor:

"Ja! Det är det man har kommit fram till i världen, så att säga, att man gör på samma sätt. Så att, och det är väldigt lite forskat på kvinnor och flickor, och framför allt flickor. Men kvinnor som förgriper sig, men i det stora hela, grunden är att man gör på samma sätt, man har samma mål med behandlingen, så att säga".

Marianne talar om de olika behandlingsmetoderna på ett annorlunda sätt än de övriga informanterna. Marianne talar om bakgrunden till de manualbaserade behandlingsmetoderna och att de anpassats till stämmningskulturen i USA, därför har de varit nödvändiga där. Marianne ser inte heller några problem i att behandlingsmetoderna skulle kunna användas på både pojkar och flickor, dock anser hon att behandlingsmetoderna som finns idag inte borde användas alls på någon, då hon anser att dessa har fel fokusering. Dock ser Marianne fördelar i behandlingsmetoderna för behandlaren om den skapar trygghet för dessa. Marianne menar att behandlaren främst måste våga genuint relatera till den som den utför behandlingen på.

"De har väl vuxit fram i olika traditioner. Sen tycker jag att det är intressant att de här, mer manualbaserade metoderna kommer ju från Nord Amerika från USA och där växte de fram utifrån (...). USA har ju en sådan här stämmningskultur, man stämmer, sue. Och hade man då behandling med förövare, eller jag säger inte förövare längre, personer som begått sexuella övergrepp. Och en i behandling fick återfall så var det viktigt att inför domstol ha manualer för att visa här och där, ja".

"Ja, alltså jag tycker ju inte man ska använda dem vare sig på flickor eller pojkar. Tycker jag inte. Alltså det här med manualprogram har ju en viktig funktion och det är, är om den gör personalen, behandlaren trygg. (Författaren frågar: Mer att du tänker individanpassat?) Ja, och det går att arbeta i grupp också men att du måste bygga på behandlarens relation till individen, våga genuint relatera. Och om manualer gör behandlaren modig i det, så är det ok".

Bengt beskriver behandlingsmetoderna, att de är manualbaserade och har olika ämnesområden och han tror att det finns sådana metoder för både vuxna och unga som begått sexuella övergrepp. Bengt tror även att dessa metoder även kan användas på flickor.

"Ja, det är ju manualbaserade metoder oftast va. Man har då olika ämnesområden som man går igenom och så vidare va".

Bengt svara på frågan om dessa behandlingsmetoder är anpassade för unga som begår sexuella övergrepp: *"Det finns nog både och".*

Bengt svarar på frågan om dessa behandlingsmetoder kan användas på både flickor och pojkar: "Ja du, det tror jag kan vara, i det stora hela går det nog att använda, det skulle jag kunna tro".

ANALYS

Genus

I informanternas redogörelse kring temat *De professionella talar om hur behandlingsmetoderna är framtagna och för vem*, talar informanterna om att deras behandlingsmetoder har sitt ursprung i Kanada och USA, beroende på om de vänder sig mot unga som begått sexuella övergrepp eller om det är mindre barn som begått sexuella övergrepp. Vidare talar informanterna om att målet och komponenterna är det viktiga och inte för vem som behandlingsmetoden är framtagen. Informanterna redogör även för att de behandlingsmetoder som de använder är anpassade för unga som begått sexuella övergrepp men att de kan vara framtagna för vuxna från början. Informanterna tror att behandlingsmetoderna kan användas på både pojkar och flickor. Informanter har främst arbetat med pojkar som begått sexuella övergrepp, därför är vissa informanter inte helt säkra på att deras behandlingsmetoder är funktionella även på flickor. Likaså redogör informanterna om att det är väldigt lite forskat på och om flickor som begått sexuella övergrepp. Därför har jag valt att koppla denna analys till mitt teoretiska begrepp genus.

Connell (2003) menar att det finns en genuspolarisering, en kulturell ordning där man gör skillnad på de två biologiska könen egenskaper. Det finns en uppfattning i samhället att vissa saker är kvinnliga eller manliga och att vissa egenskaper, utseenden eller uppträdande då anses manliga och kvinnliga. De manliga egenskaperna bör endast män visa upp och de kvinnliga egenskaperna bör endast kvinnor visa upp, annars störs genusordningen, ordningen mellan kvinnor och män i samhället. Vidare beskriver Connell att vi människor tycks ha ett behov att göra skillnader och dela in saker i fack, så även det manliga och kvinnliga könet och dess egenskaper. Denna genusordning blir till ett problem när någon går utanför sitt köns gränser och använder sig av det andra könets attribut och egenskaper. Connell menar att man inte ska se kvinnligt och manligt som något av naturen givet eller som ligger som nedärvda biologiska egenskaper i mäns och kvinnors arvs massa, vilket en stor del av samhället dock gör.

Hirdman (2002) som en av myntaren till det svenska begreppet genus, vidareutvecklade begreppet från ordet könsroller. Genus förklarar hur människor formas och formar sig till man och kvinna utifrån kulturens, politikens, ekonomins och samhällets normer kring kön och dess egenskaper. Vidare beskriver Hirdman att genus, kvinnligt och manligt är en ständig social process som tillskriver det olika könen olika egenskaper beroende på tid och rådande normer i samhället och kulturen. Skillnaden mellan könen avspeglar sig i samhällsstrukturer så som ekonomi och politik.

Därför kan jag förstå med stöd av mitt teoretiska begrepp genus, att det finns en viss ordning i samhället som gärna skiljer på de olika könen och tillskriver dem olika egenskaper. Vilket i sin tur skulle innebära att det manliga och kvinnliga könet skulle ha olika behov. Därför kan det finnas en generell uppfattning att man bör ha olika behandlingsmetoder för flickor och pojkar, därför kan det vara så att man även har skilda institutioner och behandlingshem för flickor och pojkar. Dock delar inte mina informanter den generella uppfattningen om flickors och pojkars skilda behandlingsbehov i relation till deras egna behandlingsmetoder.

Relation

Även här under temat *De professionella talar om hur behandlingsmetoderna är framtagna och för vem*, redogör en av informanterna för vikten av relation före behandlingsmetod. Likaså anser informanten att de vanligaste manualbaserade behandlingsmetoderna inte borde användas på varken flickor eller pojkar. Informanten menar att den professionelle behandlaren främst måste våga genuint relatera till den unge som begått sexuella övergrepp. Därför vill jag även här göra en koppling till mitt teoretiska begrepp relation.

Belin (2007) menar att det krävs mer av den professionelle behandlaren i arbetet med kliner med en traumatiserad uppväxt, det handlar om att den professionelle måste våga genuint relatera till klienten och dennes uppväxt men även att vara genuint intresserad av klienten och vad den har att berätta.

Kwarnmark & Tidefors Andersson (1999)menar att det viktigt att möta personen på det sätt som denne vågar bli mött på och att se det unika i varje person och följa dennes process. Terapirelationen är en möjlighet för personen som begått sexuella övergrepp att öva på relationer, då de oftast upplevt dåliga och icke fungerande relationer i sitt liv och från tidig barndom. I terapirelationen kan personen pröva sina tankar, känslor och de eventuella hinder som finns hos individiden att nå fram till andra personer.

Jag har även förstått att det kan vara relationen mellan den professionelle behandlaren och den unge som begått sexuella övergrepp som är viktigare än vilken behandlingsmetod som används, eller för vem den är framtagen. Dock har jag förstått att behandlingsmetoderna är viktiga då de kan göra den professionelle behandlaren modigare i behandlingsrelationen och på så sätt vågar relatera till den unge.

6:4. De professionella talar om hur en ung person som begått sexuella övergrepp kan se ut och vara

RESULTAT

De professionella talar om att en ung person som begått sexuella övergrepp inte ser ut på ett visst sätt eller är på ett visst sätt. De talar mer om hur den personen har haft det i sin uppväxt och hur dennes relationer till andra personer kan se ut.

Nedanför redovisas de olika informanternas unika syn på temat.

Per talar om stereotypen av en ung person som begått sexuella övergrepp. Hur denne har svårt att relatera till jämnåriga och att de skiljer sig från ”normala” ungdomar på den punkten att de begått ett sexuellt övergrepp.

”Men stereotypen kan jag ju dra för dig. Oftast mobbad eller utsatt på något annat sätt. Tycker jag att jag sett två olika, antingen de här killarna som ingår i gäng med, med annan kriminalitet till viss del och där kan det vara gängvåldtäkter eller något sådant med kompisar. Sen har vi många som är ensamma och socialt utsatta och svårt med relationer. Få kompisar. Många har neuropsykiatriska diagnoser eller ligger nära i alla fall, ADHD, autismspektrat, det här”.

Författaren frågar: ”Men de har inget typiskt utseende skulle du vilja säga?”

”Kan jag inte, för det finns inget typiskt utseende. Ser ut som vem som helst”.

”Många har svårt att relatera till jämnåriga. (...) Man har ingen jämnårig relation och kan inte relatera till det på ett vettigt sätt. (...) Man har svårt med gränser, sina egna och andras, man är inte riktigt klar med sina egna gränser, man har varit utsatt och så. Jag tror att de flesta har varit mobbade. Många har mobbat också men inte, De är fler som har varit mobbade än mobbats”.

”Omsorgssvikt och anknytningsproblem är ju kanske grunderna. Men det behöver ju inte leda till att man begår sexuella övergrepp, utan det kan leda till någonting annat också”.

Annette talar om att man inte kan generalisera hur en ung person som begått sexuella övergrepp är, det är ett komplext problem som kan bero på flera olika bakomliggande orsaker.

”Nej, för det finns inte en typisk. (...) För att då skulle jag vilja ha jättelång tid på mig att beskriva många olika typer av ärenden så man förstår hur multifunktionellt allting är. Hur komplext det är, att det inte går att generalisera mycket mer. (...) Men generellt sett så har alla våra pojkar problem med jämnåriga kontakter och socialt samspel. Det är ju en del av problematiken. Att de inte kan hantera relationer överhuvudtaget. (...) Men våra pojkar skiljer sig ju mycket från normalpopulationen. De är udda och utstötta ibland mobbade och många har haft problem i skolan, med föräldrarna och med uppförande. Flertalet av våra klienter har varit utsatta för svår omsorgssvikt och fått klara sig själva alldeles för mycket”.

Helena berättar att hon i sin yrkesroll har mött ett fåtal kanske ett tiotal personer som begått sexuellt gränsöverskridande handlingar och en majoritet av dessa har haft neuropsykiatrisk problematik. Även Helena menar att det inte finns en viss typ med något speciellt utseende som begår sexuella övergrepp utan dessa kan se ut som vem som helst, men med en oerhört svår uppväxt, svårare än många andra.

”Eftersom jag har, inte har arbetat med så många. Utan, kan man säga, tiotal personer med sexuell gränsöverskridande beteende. Så kan jag bara uttala mig om dem. (...) Utav de jag har mött så har en, en ganska stor majoritet haft någon form av neuropsykiatrisk problematik. (...) De ser ut som vilka ungdomar som helst. (...) Men den gruppen jag mött, som du hör, handlar ju om, annorlunda, dem har annan typ av problem än vanliga ungdomar. (...) Ja oftast har han varit utsatt för, om man tittar på forskning, så har han oftast varit utsatt för att ha bevittnat våld, fysiskt eller psykiskt våld i familjen eller med nära anknytningspersoner. Han kan själv ha varit utsatt för sexuell övergrepp, det är inte alls nödvändigt, men man ser på forskningen att de har haft det väldigt svårt, alltså. Man kan säga att ungdomar som kommer inom vård har ofta haft det väldigt svårt. Men dem här, den här gruppen, den här gruppen har haft det extremt svårt. Så det är en liten grupp som har haft det allra värst, om man säger så. (...) De få jag känner till, de har också haft oerhört, oerhört svårt med, stor omsorgsbrist och fått klara sig mycket själva och behålla mycket känslor inom sig själva. Och varit utsatt för egna och bevittnat hemska saker”.

Camilla har specialiserat sig på unga som förgriper sig på barn och hon menar att de skiljer sig från de som förgriper sig på jämnåriga. Camilla menar att de unga är socialt isolerade och har svårt med den sociala interaktionen vilket alla informanter har berört på något sätt under intervjuerna. Camilla talar även om att unga som begått sexuella övergrepp har i större utsträckning sett mer på porr än andra ungdomar. Camilla menar också att de unga ofta blivit utsatta för mobbing precis som Per talade om. Även Camilla påpekar att de unga som förgriper sig sexuellt inte har något speciellt utseende eller skiljer sig utseendemässigt från andra ungdomar.

Camilla talar om att flickor som begått sexuella övergrepp är utmanande och mer sexualiserade i sitt beteende än jämnåriga flickor som inte begått dessa handlingar. Camilla är även den informant som tillsammans med Marianne skiljer lite på flickor och pojkar som begått sexuella övergrepp och talar lite olika om dessa, men båda informanterna tar även upp generella beskrivningar som gäller båda könen.

”Det finns nämligen en skillnad på unga som, alltså i de stora linjerna är det skillnad på unga som förgriper sig på barn eller unga som förgriper sig på jämnåriga. Alltså det är ju det man kan se. Att när det gäller unga som förgriper sig på barn så är det ju mera en unge som eller tonåring som är mer socialt isolerad”.

Det är väl en oförmåga, att du generellt överhuvudtaget, va, man är klumpig i samvaron med andra”.

”Men eftersom jag vet att det är så att pojkar som förgriper sig sexuellt, generellt ju sett mer på porr men det är ju inget jag märker om jag träffar en unge”.

”Alltså om jag träffar någon så finns det ju inget som sticker ut. Utan då tänker jag, åh här är en unge som har Aspergers. Det behöver ju inte handla om att han har förgripit sig, utan, åh då märker jag ju en skillnad i, oj lite svårt här med den sociala interaktionen och lite sådana saker, va”.

Camilla om flickor:

”Dem jag har mött, har jag kunnat se, det är, är mer utmanande, är mer sexualiserade, men framför allt mer utmanade i sitt sätt att vara. (...). Jag kan säga att de flickor som vi får remitterade till oss, är mer, om du förstår, lite slarvigt uttryckt, utmanande sexuellt. Och du kan även som kvinna då märka av det, så att säga. Ja, förföriska, lite yviga, lite skamlösa, om man säger så, va. Och det är lite slarvigt uttryckt”.

Marianne talar om två olika typer av ungdomar som förgriper sig sexuellt. Marianne talar om utsatthet, omsorgssvikt och utanförskap som har påverkat ungdomarna. Marianne menar också som de övriga informanterna att de unga har en relateringsbrist till andra. De unga som begår sexuella övergrepp har också en dålig självkunskap och självreflektion. Marianne talar om olika upplevelser som flickor och pojkar som har begått sexuella övergrepp har gemensamt, men även att flickor oftare har mer individuella belastningsfaktorer än pojkar. Marianne talar om trauman som de unga som begår sexuella övergrepp har upplevt och som ställer till i den symboliska ordningen kring vad sexualitet är. Att ha tittat på porr tillsammans med sina föräldrar i ringa ålder kan vara en orsak till att den symboliska ordningen kring sexualitet blir fel och kan även upplevas som ett trauma för ett barn.

”Jaha, min bild av en tonåring som begått sexuella övergrepp. Så tycker jag att jag ser två olika pojkar framför mig. Det ena är en pojke som är ur kurs, liksom rädd, slagen, mobbad med omsorgssvikt, inte särskilt aggressiv, utåtagerande mer som en liten hund, som begår övergrepp på mindre barn. Eller så en försummad pojke som istället har blivit tuff, stökig, kriminell i övrigt. Mer ofta pojke med invandrarbakgrund, ja som lever i ett allmänt utanförskap och som begår övergrepp mot jämnåriga”.

”Alltså jag tror att de har en generell relateringsbrist både till vuxna och barn och till (...). Ja, och det blir tydligt i intervjuer hur, hur, vad ska jag säga, fattigt och torftigt det har sett ut”.

”Eftersom de har svårt, om de har det rörigt och kaotiskt inombords, har de svårt med självkunskap och självreflektion, så på personlighetsformulär skattar de sig som de önskar att de vore och inte som de är. (...). Jag tänker viktiga försummelser. De leder till försummelse, utsatt för olika former av övergrepp, psykiskt eller sexuellt och allt detta leder till en sämre reflektionsförmåga”.

”Det är ju någonting som blev fel med den symboliska ordningen. (...). Att bara ha tittat på porr ihop med mamma och pappa. Alltså, Det låter ju inte som ett dramatiskt trauma men det ställer till i den symboliska förståelsen om vad sexualitet är”.

Marianne om flickor:

"Och i nästa tanke om jag skulle översätta den här bilden till flickor. Så kan jag ju tänka mig i det fallet, samma ledsna, sjuka, mobbade, lilla osedda flicka som gör övergrepp mot syskon eller något barn avsevärt yngre. Eller någon tuff, utåtriktad tjej som är i gäng, kanske sexuellt skändar någon annan människa. (...). Ja liksom förnedrar, klär av pojken eller flickan så, mer aggression så. (...). Jag kan tänka mig så här, men det vet jag ju inte om, att flickor har ännu mer individuella belastningsfaktorer"

Bengt talar om att de unga som begår sexuella övergrepp är personer som gått över en gräns och som de många gånger inte har förståelse för på grund av låg begåvning eller kognitiva förvrängningar. Bengt talar också om att unga som begått sexuella övergrepp har varit utsatt för omsorgssvikt och där sexualiteten ger den trygghet som saknas i familjen. Även Bengt, så som tidigare informanter gjort, nämner porr som en faktor som används på ett gränslöst sätt i familjen och som kan ha påverkat unga som begår sexuella övergrepp. Framförallt talar Bengt om att en ung person som begår ett övergrepp är mer än bara en förövare, det är ett beteende hos personen, personen ÄR inte en förövare. Bengt beskriver tjejer som begått sexuella övergrepp på liknande sätt som killar som begått samma handlingar.

"Jag tänker mig, så här, ja en ung förövare det är ett beteende, det är beteendet som står ut och det som blir uppmärksammat och så vidare, men individen är ju inte bara det. Det finns andra saker med ju, både svårigheter och förmågor va"

"Familjeproblematik, det kan vara begåvning, det kan vara så att säga sociala svårigheter i, ja, samspelet med andra, utanförskap i flickgänget och så vidare va. Men också där det här med kognitiva förvrängningar va"

"Detta med att det är gränslöshet i familjen. Alltså det är tabun som finns i en vanlig familj mellan vuxna och barn och så, kanske inte finns tillgängligt va. Utan man iakttar sina föräldrar och där det är ok att tita på porrfilm och föräldrarna, en av, pappan gör det eller mamman gör det kanske och så, alltså formlöshet i det här va. En annan är ju detta med, som jag stött på, barn som har varit, alltså där det är omsorgssvikt och där sexualiteten blir det, alltså trygghet och omsorg och närhet blir sexualiserad va"

ANALYS

I informanternas redogörelse kring temat *De professionella talar om hur en ung person som begått sexuella övergrepp kan se ut och vara* framkommer det att generellt sett har de unga som de professionella mött och som begått sexuella övergrepp har mycket svårt med relationer, tidiga och nuvarande. Likaså beskriver informanterna att många av de unga som begått sexuella övergrepp har varit utsatta för egna övergrepp, vilket ställer till det i deras sexualitet. Därför har jag valt att analysera detta tema med begreppen identitet och relation. Detta tema är ett av de fem temana som beskriver de unga som begått sexuella övergrepp och deras bakgrund på bäst sätt och jag har därför valt att lägga lite större vikt vid analysen av detta tema.

Identitet

Per beskriver hur många av de unga som begått sexuella övergrepp har varit utsatt för egna övergrepp och att de därför har svårt med sina och andras gränser. Vidare nämner han omsorgssvikt och att många av de unga varit mobbade.

E. H. Erikson (1982) menar att identiteten skapas i tonåren genom självbilderna och upplevelserna från barndomen. E. H. Erikson beskriver att ett barn har olika livsuppgifter att lösa inom de olika utvecklingsfaserna, detta för att en stabil identitet skall byggas upp. Den första fasen (0-18 mån.) handlar om att finna tilltro och tillit till sina föräldrar. Den andra fasen (1,5-3 år) handlar om att barnet skall finna balans mellan autonomi och tvivel för att få en positiv självkänsla, annars kan bl.a. dålig impuls kontroll och tvångsmässigt beteende uppstå.

Havnesköld & Risholm Mothander (2009) beskriver Robert Kegans syn på identitetsbildandet, vilken skapas i relation med den ökade mognaden och ett mer aktivt deltagande i samhället. Identitetsbildningen ingår i en process där barnet skapar och omskriver mening och sammanhang i den

fysiska och sociala världen som det möter. De av barnet individuellt konstruerade tolkningar av de relationer som barnet skapat, förlorar och förkastar, är en del av barnets identitetsskapande.

Rathsman (2001) menar att primärgruppssamvaron är nödvändig för en individ skall bli en människa och få en identitet, barnets samvaro med föräldrarna skapar dess identitet i en ständig social process och i interaktion. Vidare beskriver även Rathsman att den sexuella identiteten är en social konstruktion som bildas i interaktion med sin omgivning. Har barnet blivit utsatt för sexuella övergrepp kan barnet få ett felaktigt sexuellt script och en felaktig bild av sexualitet och vad som är ett önskvärt och tillåtet beteende mot andra.

Jag har förstått att ett barn mellan 0-3 år som utsätts för omsorgssvikt, får problem med tillit men framför allt får det svårt med impuls kontroll. Dålig impuls kontroll kan förklara varför en ung person begår sexuella övergrepp och därmed går över en annan persons gränser. Jag kan även förstå att ett barn som blir utsatt för övergrepp och gränsöverskridande beteende som litet barn, kan utveckla ett eget gränsöverskridande beteende mot andra. Därför har deras sexuella identitet och sexuella script inte utvecklats på ett normalt sätt.

Jag kan även förstå att ett barn som blir mobbat och på så sätt upplevt en dålig relation som denne inte haft kontroll över, kan utveckla en identitetsförvirring som leder till gränsöverskridande beteende. Ett barn som utsätts för omsorgssvikt, har upplevt en bristande primärgruppssamvaro. Därmed har barnets identitet inte kunnat utvecklas normalt och detta kan leda till en identitetsförvirring. Vilket gör att man inte interagerar på ett normalt sätt med andra.

Även Annette nämner att de unga som begått sexuella övergrepp och som hon har träffat generellt sätt upplevt omsorgssvikt, att de fått klara sig själva för mycket och blivit utsatta för mobbing.

Rathsman (2001) beskriver den symboliska interaktionismens syn på ett barns identitetsskapande, där barnets föds "tabula rasa", som ett oskrivet blad, och i samspel med sin omgivning byggs identiteten upp. Barnet lär sig hur denne ska vara och uppträda i interaktion och samspel med sina föräldrar.

Jag har även förstått med hjälp av den symboliska interaktionismen att ett barn som utsätts för omsorgssvikt och som lämnats ensam mycket utvecklar en identitetsförvirring. Vilket kan få konsekvensen att barnet inte vet hur man skall vara med andra, samt att det inte vet vad som är rätt eller fel.

Helena talar om att de unga med sexuellt gränsöverskridande beteende som hon mött, har haft det mycket svårt i sin uppväxt, ofta bevittnat våld eller blivit utsatt för våld eller sexuella övergrepp, hon säger att dessa unga är en grupp som haft det allra värst.

Rathsman (2001) skriver att vid incest eller andra sexuella övergreppssituationer sker fysiska och sexuella gränsöverskridanden, vilket gör att barnets behov av närhet och beröring sexualiseras.

Jag har förstått att ett barn som varit utsatt för incest eller annat sexuellt övergrepp, ändå har behov av närhet till andra. Då barnet förknippar närhet med sexuella handlingar, kan barnet visa närhet till andra genom sexuella handlingar. På så sätt kan den sexuella identiteten och det sexuella scriptet, förklara varför unga begår gränsöverskridande handlingar.

Camilla beskriver hur de pojkar hon mött som begått sexuella övergrepp, i större utsträckning tittar på porr i jämförelse med andra jämnåriga. Likaså beskriver hon hur de flickor hon mött som begått sexuella övergrepp är mer sexualiserade, gränslösa och förföriska mot både kvinnor och män.

Rathsman (2001) beskriver hur barnet får lära sig i en socialiseringsprocess vilka godkända normer och värderingar det finns kring sexualitet. Vidare får barnet ett script som symboliserar dennes sexuella identitet, vilket är skapat i interaktion med sin familjs och omgivnings normer och värderingar kring sexualitet och sexuella handlingar.

Jag har även förstått att en ung person som tittar mycket på porr, konstruerar ett sexuellt script som skiljer sig från andra personers sexuella script. På så sätt kan den unge bli gränsöverskridande i sin sexuella identitet. De flickor som visar ett mer sexualiserat, utmanande och gränslöst beteende, kan förstås med det sexuella script de konstruerat i interaktion med sin familj och omgivning. Familjens sexuella script ser annorlunda ut än samhällets sexuella script, därmed sticker dessa flickor ut från mängden.

Marianne beskriver hur de unga som begått sexuella övergrepp varit utsatta för fysiska eller sexuella övergrepp, omsorgssvikt och försummelse i sin uppväxt. Att de i större utsträckning tittar på porr än jämnåriga, då deras föräldrar i vissa fall tittat på porr tillsammans med dem som barn, vilket lett till att den symboliska ordningen kring sexualitet blivit fel. Marianne beskriver även hur de unga som begått sexuella övergrepp och som hon intervjuat för sin forskning, har dålig självkunskap och självinsikt. På en skala skattar de sig på ett bättre eller mer annorlunda sätt, än vad de kanske är.

Även Bengt redogör om att de unga som han mött och som begått sexuella övergrepp har upplevt en gränslöshet i sin uppväxt, att de sexuella tabun som normalt finns inte funnits i deras familjer. Vidare beskriver även han hur det funnits en formlöshet där föräldrar tittat på porr inför den unge eller tillsammans med dem.

Havnesköld & Risholm Mothander (2009) beskriver självpsykologin, självet och känsla av själv som en beskrivning av identitet. Självet är något som ryms inom en dimension av likhet och konstans, det är detsamma över tid men samtidigt förändras jaget i en process med omgivningen.

Självpsykologin har fått mig att förstå att ett barn som inte utvecklas i en god process med sin familj och omgivning, utvecklar en identitetsförvirring eller en negativ självbild. Därför kan den dåliga självbild och självinsikt som de unga som begår sexuella övergrepp har, förklaras med omsorgssvikt och en negativ identitet. Jag har även förstått att många unga som begår sexuella övergrepp tittar mer på porr än jämnåriga, samt i vissa fall tillsammans med föräldrar. Därmed har jag förstått att när familjens sexuella script är avvikande och där sexuella tabun saknas, blir den symboliska ordningen kring sexuell identitet fel. Detta kan förklara varför unga begår sexuella övergrepp.

Relation

Per talar om hur de unga som begått sexuell övergrepp är socialt utsatta, har det svårt med relationer, få kompisar och inga jämnåriga relationer som de kan relatera till. Vidare berättar han att de har anknytningsproblem och lider av omsorgssvikt.

Havnesköld & Risholm Mothander (2009) beskriver objektrelationsteorin, vilken gestaltar formandet av relationer som ett samspel mellan erfarenheter och samspel. Teorin betonar det tidiga samspelet med ett viktigt objekt, t.ex. modern, den sociala miljön med fokus på det lilla barnets upplevelser av objektet och förmågan att använda det i sin intrapsykiska utveckling. När barnet är ensamt kan det behålla bilden av det viktiga objektet, och på så vis ha en inre bild av en relation till objektet som gör barnet tryggt.

Payne (2002) beskriver Bowlbys vidareutveckling av objektrelationsteorin som har blivit en egen teori, anknytningssteori. Bowlby menar att barnet knyter an till en eller flera personer i tidig ålder och hur den anknytningen ser ut och hanteras av barnet, påverkar individen och hur den utformar och hanterar relationer tidigare i livet. En förlust av en anknytningsperson eller andra dåliga erfarenheter av relationen till en anknytningsperson kan skada barnets utveckling och även framtida relationer.

Kwarnmark & Tidefors Andersson (1999) menar att de personer som begår sexuella övergrepp har allvarliga störningar i relationsförmågan till andra. Vidare menar de att det är viktigt för den personen att öva på relationer i terapi tillsammans med en professionell behandlare.

Jag har förstått att ett barn som har föräldrar som brustit i sitt föräldraskap, varit utsatt för omsorgssvikt och har en bristande anknytning till sina föräldrar, även har dåliga erfarenheter av relationer. Därmed har jag förstått att barn som har haft erfarenhet av dåliga relationer i tidiga år, får problem med att bygga

nya relationer till jämnåriga kompisar. Likaså har jag förstått att ett barn som haft problem med tidiga relationer, har svårt att förstå hur en relation ska se ut och hur man beter sig i en sådan. Vilket skulle kunna förklara varför barn som själva varit utsatt och har dåliga erfarenheter av relationer, begår sexuellt gränsöverskridande handlingar mot andra.

Annette talar om hur de pojkar hon mött som begått sexuella övergrepp har problem med jämnåriga kontakter, socialt samspel och att hantera relationer överhuvudtaget.

Belin (2007) beskriver hur en person som har fått stå för sin egen känslomässiga försörjning som litet barn, då dennes föräldrar kan ha varit frånvarande på ett eller annat vis, eller om vanvård ar förekommit, vilket gör att personen kan uppleva alla relationer som skrämmande.

Jag har även förstått med begreppet relation och ovanför nämnda teoretiska beskrivningar att ett barn som har upplevt vanvård eller haft frånvarande föräldrar kan uppleva relationer som skrämmande. På så sätt får barnet problem med det sociala samspelet, vilket kan leda till dåliga relationer med jämnåriga, likaså att barnet får svårt att få kompisar. Jag har även förstått att barn som inte har några kompisar och inte förstår det sociala samspelet, kan ha svårt att förstå hur man beter sig i en relation. Därmed kan dessa barn bryta mot olika normer och gränser.

Camilla berättar att hon specialiserat sig på unga som förgriper sig sexuellt på barn, vilka skiljer sig från de som förgriper sig på jämnåriga. De unga som förgriper sig på barn är socialt isolerade, klumpiga i samvaron och har problem med den sociala interaktionen.

Belin (2007) menar att brister av relationer och ensamhet kan leda till hinder för individens utvecklingsprocess och därför är det av stor vikt för människor att ha relationer i livet.

Carle m.fl. (2006) beskriver den sociala interaktionen och individens förståelse för andra individer i olika sociala sammanhang. Förståelsen för andra skapas i en process där individer med gemensamt konstruerade bilder och symboler som skapats i social interaktion med andra, och med reflexiv inställning, kan förstå sig själva så som andra individer förstår och tolkar dem och vidare även förstå hur andra känner och upplever en viss situation.

Likaså har jag förstått att ett barn som lever isolerat och utan relationer kan ta skada i sin utveckling. Även att ett barn som haft bristande relationer eller svårt att hantera relationer, på så vis har svårt med den sociala interaktionen. Vilket upplevs klumpigt och besvärligt i samspelet med andra människor. Vidare kan jag även förstå att en ung person som har svårt med social interaktion och att sätta sig in i andras känslor och situation, kan ha svårt att veta när denna sårar eller gör någon annan illa.

Marianne beskriver två sorters pojkar som begått sexuella övergrepp, den ena som är mer inåtvänd, slagen och förgriper sig på små barn, den andre en utåtagerande pojke som är med i något gäng, lever i ett allmänt utanförskap och förgriper sig i grupp på jämnåriga. Vidare beskriver hon hur flickor som förgriper sig sexuellt är osedda flickor med mer individuella belastningsfaktorer, än pojkar som förgriper sig sexuellt. Relateringsbrist och omsorgssvikt är något flickor och pojkar som begår sexuella övergrepp har gemensamt.

Belin (2007) skriver *"att ha tillgång till andra människor, som man litar på är något helt avgörande för att man ska förmå hålla sig frisk genom livet"* (Belin, 2007, sid. 124).

Jag har förstått att ett barn som är slaget, lever i utanförskap och inte blir sett, kan ta skada och därmed få problem med att relatera till andra. Dessa barn får även problem med den sociala interaktionen. Därför skulle dessa brister och bristen av tillgång till andra människor i en ung persons liv, kunna ge en förklaring på varför denna begår sexuella övergrepp.

Bengt beskriver hur de unga som han mött och som begått sexuella övergrepp lider av omsorgsbrist, familjeproblematik, sociala svårigheter, svårt med samspel och utanförskap i flickgänget.

Jag har även förstått att de unga som begår sexuella övergrepp har bl.a. en dålig uppväxt med omsorgssvikt, bristande relationer, sociala svårigheter och bristande samspel med jämnåriga som gemensam förklaring på deras situation och bakgrund. Bristande relationer i uppväxt och nutid kan öka förståelsen för varför unga begår sexuella övergrepp.

6:5 De professionella talar om synen på kvinnor som begår brott

RESULTAT

Informanterna talar om hur allmänheten ser på kvinnor och hur det avspeglar sig på hur man ser på kvinnor som begår brottsliga handlingar. Informanterna tror att den allmänna bilden av kvinnor som begår brott kan vara en förklaring på varför det kan finnas svårigheter för kvinnor och flickor som begår sexuella övergrepp att få hjälp och behandling för sina problem. Informanterna talar även om hur andra professionella ser på kvinnor i förhållande till brott och sexuella övergrepp. De professionella nämner även andra eventuella förklaringar på varför flickor och kvinnor som begår sexuella övergrepp får bristande hjälp och behandling.

Nedanför redovisas de olika informanternas unika syn på temat.

Per talar om kvinnor som den goda modern och att flickor ofta drabbas av nedskärningar inom det offentliga.

"(...)Jag tror det handlar också om en av de här grejerna som gör att man inte har sett att kvinnor också är förövare, innan. Man har någon bild av den där goda modern (...) Det kan vara svårt att se".

"Sen är det lite så också tycker jag, socialtjänsten prioriterar kanske inte alltid flickorna. Utan det är oftast flickorna som ryker först i nedskärningarna och sådana här nerdragningar".

Annette talar om att allmänheten och domstolar har svårigheter att se flickor och kvinnor som gärningsmän och att de därför får mildare straff vid fallande dom. Annette säger även att kvinnors brottslighet förklaras med galenskap och andra psykiska störningar och att man då även förminskar deras skuld.

"Alltså det är mycket man vill sätta ett genusperspektiv på och göra socialkonstruktivism av. Det är ju viktigt att ha ett genusperspektiv. Men jag tror man ibland använder det för att förminska kvinnors skuld eller flickors skuld och problem. Det är ibland mer politiskt korrekt att se kvinnan som offer och se problemen ur ett patriarkaliskt perspektiv. Och så bortser man från att en kvinna kan ha lika stora empatibrister som någon man".

"Nej, det är ju därför det tar så lång tid att förstå att flickor begår övergrepp och begår brott och att kvinnor också kan vara gärningsmän och det är därför kvinnor får lägre fängelsestraff för samma brott som män".

Annette talar även om den uppmärksammade fallet i Malmö där ungdomar sålde en handikappad flicka till olika män.

"Det var ju flickor som planerade och genomförde det. Och hade det varit pojkar så hade de fått LSU-domar eller fängelse. Men de här flickorna fick ju villkorligt, alltså det sågs inte så allvarligt".

Helena talar också om att allmänheten har svårt att acceptera att kvinnor och mammor kan begå sexuella övergrepp mot barn och att det är viktigt att ha med sig det tänket som professionell i behandlingen, även när det tas fram behandlingsmetoder för dessa personer.

"Jag tänker att, jag ska prata generellt, så har ju människor generellt föreställningen om att kvinnor inte begår sexuella övergrepp. Kan mammor göra det med sina barn, kan mammor begå incest och så? Jag kan tänka mig att det är, kan vara viktigt att ha med ett könsperspektiv när man tar fram metoder, för att man inte ska lura sig själv som behandlare kanske. Det här, nu tänker jag bara fritt. Utan att man själv är medveten om att bara för det är en kvinna så är det inte mindre, har lika stor påverkan, negativ påverkan på, tänker jag i alla fall, på den personen som blir utsatt".

Camilla talar om att många ser flickorna främst som offer och inte som en förövare. Camilla talar även om att feministerna "biter sig i svansen" när de alltid gör männen till busar och kvinnorna till snälla och veka. Camilla menar att den allmänna synen och förklaringen på kvinnor och de brott de begår leder till att kvinnor får fel eller ingen behandling alls för sina problem och brottsliga handlingar. Camilla talar även om hur journalister har tolkat hennes forskning kring kvinnor som begår sexuella övergrepp och

hur journalisterna inte tog med det som handlade om att kvinnor kan begå brott utan att vara påverkade av män.

"För att man har någon tanke att flickor inte gör sådant här. Och skulle flickor göra något sådant här så måste det bero på helt andra saker. Och då får flickorna hamna på institutioner där man jobbar med helt andra saker än med det man borde göra. (...)Alltså man har någon tanke att dem flickorna är offer. Flickor är offer, pojkar är förövare. Så är det".

"Jag tror ju att feminister biter sig själv i svansen när man alltid tänker att det är män som är, är dem, busarna, så att säga och kvinnor är alltid veka och snälla. Så jag tror att, jag tror livet är så jäkla simpelt att så länge kvinnor inte utgör något hot, så kommer vi aldrig få någon position. (...)Så, så är det, det här med politisk korrekthet och så va. Och så plötsligen går man ut och säger någonting kring kvinnor då som.. Och du vet det kom ingenting kring det va. Och då, då blir det att det är helt inkorrekt att påstå att kvinnor av helt egen drive skulle kunna begå brott".

Marianne återkommer ofta under intervjun om den kvinnliga rollen i relation till brott. Marianne talar om att det finns en allmän önskan om att kvinnor och flickor inte skall vara onda. Marianne menar även att det ofta är mamma man ropar på i en "nära-döden-upplevelse", då det kvinnliga oftast anses gott, skyddande och omhändertagande.

Marianne menar också att kvinnor oftast förklaras psykiskt sjuka när de begår brott. Marianne drar paralleller till mordet i Knutby, där pastorn fick fängelse och barnflickan som utförde själva handlingen fick en diagnos.

"Jag har väl mer tankar om varför det är så svårt att närma sig den kvinnliga förövaren. Oavsett om det är en flicka eller vuxen kvinna. Och jag tror det handlar om att det finns en allmän känsla av, Det finns en allmän önskan av att flickan eller kvinnan inte är ond. Någon har sagt att de som håller på att krocka eller håller på att dö, så är det inte vanligast att ropa på Gud utan på mamma. Alltså vi har en önskan om att det kvinnliga är gott, skyddande och omhändertagande. Och då när flickor, kvinnor gör onda handlingar så blir vi, blir vi liksom lite störda av det".

"Så det är väldigt, väldigt få män som döms till sluten psykiatrisk vård med särskild utskrivningsprövning. Men de flesta kvinnor, alltså kvinnor blir lättare sjukförklarade än män. Och det kanske man kan tänka ibland gynnar könet men ibland tänker jag att denna diskurs, om man ska använda ett sådant ord, diskurs av att kvinnan inte kan vara ond, att det kan också, Att det har sina avigsidor".

"Vi vill inte se flickan, kvinnan utförande så onda handlingar och därför så gör vi om våra varseblivningar. Jag tycker det finns så bra exempel i Knutby, där pastor Helge dömdes till fängelse, medan barnflickan, hon fick ju en egen diagnos. (...) Då hade hon ju ändå, jag tänkte hon var ju på plattan och köpte pistol och så".

Bengt talar om allmänhetens bild av vad en förövare är och att unga personer, flickor och kvinnor inte platsar inom ramen av den bilden. Bengt menar också att flickor och kvinnor oftast ses som offer istället för förövare när det gäller brottsliga handlingar.

"Alltså den enda bilden på en förövare som finns är väl ful gubbe och det är ju inte många unga förövare som ser ut så".

"Ja sen är det ju så, jag menar, flickor har ju oftast mycket mer betraktats som, som offer i den bemärkelsen va".

"Hur man tänker omkring kön och män och kvinnor och så. Alltså, många kanske har svårt att tänka sig kvinnliga förövare överhuvudtaget. Hur går det till? Ja, det är inte det första man tänker på".

ANALYS

I informanternas redogörelse kring temat *De professionella talar om synen på kvinnor som begår brott* framkommer det att informanterna tror att hur allmänheten ser på kvinnor, avspeglar sig på hur man ser på kvinnor som begår brottsliga handlingar. Informanterna tror även att den allmänna bilden av kvinnor som goda, kan förklara varför det finns svårigheter för kvinnor och flickor som begår sexuella övergrepp att få hjälp och behandling för sina problem. Informanterna talar även om hur andra professionella ser på kvinnor i förhållande till brott och sexuella övergrepp. Därför har jag valt att analysera min empiri i detta tema med hjälp av mitt teoretiska begrepp genus. Vidare har jag även här valt att lägga lite större vikt på min analys, än i det första och andra temat. Då detta tema berör synen på

kvinnor och flickor som begår sexuella övergrepp och hur de behandlas, vilket ligger nära min studies syfte.

Genus

Per beskriver hur han tror att allmänheten har svårt att se kvinnor som sexuella förövare, då man har en bild av kvinnan som den goda modern. Likaså tycker Per att han sett att Socialtjänsten inte alltid prioriterar flickors problem.

Ambjörnsson (2003) förklarar genus som en kulturell föreställning om att det finns skillnader mellan de biologiska könen och att relationerna mellan könen är kulturellt och socialt skapade.

Connell (2003) menar att människor konstruerar och tillskriver sig själva som maskulina eller feminina, då människor förhåller sig till den plats man blir tilldelad utifrån det biologiska könet, och uppträder utifrån den platsen i det dagliga livet och på så vis tar sin plats i en viss ordning, *genusordningen*. Vidare beskriver han att genus handlar om de egenskaper som vi människor tillskriver de olika biologiska könen, vad som anses vara kvinnliga och manliga egenskaper. Det anses kvinnligt att vara bl.a. omhändertagande och vara ansvarstagande om barn och familj, likaså anses det manligt att visa aggression och begå våldshandlingar.

Hirdman (2002) har utvecklat ordet *genussystem* vilket är uppdelat i två delar, vad som anses vara manligt och kvinnligt. Den andra delen i systemet är att i dagens samhälle delas manligt och kvinnligt upp i hierarkisk ordning, där manligt är normativt och står hierarkiskt över det kvinnliga, vilket återspeglas i samhällets strukturer.

Jag har förstått att det finns en viss ordning i samhället, genusordning, vilken påverkar hur vi ser på kvinnligt och manligt och vilka egenskaper vi tillskriver dessa två kön. Vidare kan genusordningen förklara att vi förväntar oss att kvinnor är goda mödrar, därmed har vi även en föreställning om att kvinnor inte begår brott eller sexuella övergrepp. Genussystemet förklarar hur manligt är normativt och hierarkiskt överlägset det kvinnliga, vilket kan förklara och ge förståelse till varför tjejer skulle prioriteras lägre än killar inom Socialtjänsten.

Annette beskriver hur allmänheten förminska kvinnors och flickors skuld och problem. Att det är mer politisk korrekt att se kvinnan som offer än gärningsmän, vilket hon tror resulterar i lägre fängelsestraff för kvinnor än män. Likaså kan synen på kvinnan och flickan som offer förklara varför man har så svårt att förstå att kvinnor och flickor kan begå sexuella övergrepp.

Hirdman (2002) beskriver hur det anses manligt att vara bl.a. hård, stark, aggressiv och utföra våldshandlingar, vidare anses det vara kvinnligt att vara mjuk, svag, känslomässig och omsorgsgivande. Hirdman har även konstruerat begreppet *genuskontraktet* vilket beskriver att det finns ett idealiskt relationsmönster mellan män och kvinnor och hur dessa bör förhålla sig till varandra. Vidare anses det finnas en naturlig ordning som könen skall anpassa sig efter, så som att män ska ta hand om kvinnor, kvinnor tar hand om barn, sjuka personer och äldre personer.

Jag har även förstått med hjälp av ovan nämnda teoretiker att kvinnor och flickors skuld kan förminskas och att de ofta kan ses som offer. Då det förväntas att det är mannen som begår brott och våldshandlingar och att kvinnan är mjuk och svag. Likaså har jag förstått att kvinnor får lägre fängelsestraff än män just för att de anses vara mjuka, svaga och känslomässiga, därmed kanske inte kvinnor utgör ett lika stort hot för samhället som en man.

Helena beskriver hur människor generellt har föreställningar om att kvinnor och mammor inte begår sexuella övergrepp och incest. Likaså talar hon om vikten att som professionell behandlare inte luras av den allmänna uppfattningen om kvinnor, då en kvinnas övergrepp mot ett barn är lika skadliga som en mans övergrepp.

Ambjörnsson (2003) gör kopplingar mellan genus, sexualitet och heteronormativitet, då hon finner i sin studie att unga tjejer skapar sin könsidentitet och sexualitet utifrån olika föreställningar om vad som är kvinnligt och vad som är manligt. Dessa föreställningar om de olika könen egenskaper kopplar hon till heteronormativitet, där relationen mellan man och kvinna är den idealiska relationen.

Jag har likaså förstått att det finns en förväntan i samhället om att kvinnor skapar sin sexualitet med heteronormativitet som norm, alltså att kvinnor skall ha sexuellt umgänge med män. Vilket har fått mig att förstå att när en kvinna bryter mot den normen, genom att begå sexuella övergrepp mot ett barn, sitt eller någon annans, som ännu inte blivit en man eller som är av samma kön som kvinnan. Så kan vi inte förstå hennes beteende i relation till hur vi ser på normal sexualitet. Jag har även fått en förförståelse med hjälp av det som anses kvinnligt och manligt, att man inte kan förstå en mamma som begår sexuella övergrepp, då hon förväntas vara omhändertagande och omsorgsgivande.

Camilla beskriver hur många ser flickor främst som offer och inte som förövare. Vidare talar hon även om att feminister ofta gör männen till busar och kvinnorna till snälla och veka, likaså hur det uppfattas som politiskt inkorrekt att påstå att en kvinna kan begå sexuella övergrepp av helt eget driv. Camilla menar hur kvinnor som begår brott beskrivs, leder till att de får fel eller ingen behandling alls för sina problem och brottsliga handlingar.

Connell (2003) menar att man inte ska se kvinnligt och manligt som något av naturen givet eller som ligger som nedärvda biologiska egenskaper i mäns och kvinnors arvs massa.

Även här har jag förstått att genusordningen och den allmänna bilden på kön, förklarar varför flickor främst ses som offer och inte som förövare. Jag har förstått att flickor förväntas vara svaga och veka och därmed inte bör eller klarar av att begå sexuella övergrepp. Jag har även med Connell (2003) som stöd, förstått att det inte finns några naturligt nedärvda egenskaper hos kvinnor eller män. Vilket i sin tur har fått mig att förstå att sexuella övergrepp inte har med kvinnligt eller manligt beteende att göra. Hirdmans (2002) genusordningen har fått mig att förstå, att flickor och kvinnor inte får den hjälp eller behandling de förtjänar, om de begått sexuella övergrepp. Då flickor och kvinnor inte förväntas begå dessa handlingar, då de i allmänhet anses vara män och det manliga beteendet som begår våldshandlingar.

Marianne beskriver hur det är svårt att närma sig den kvinnliga förövaren, oavsett om det är en flicka eller vuxen kvinna, då det finns en allmän känsla och önskan om att flickan eller kvinnan inte är ond. Likaså hur vi har en önskan om att det kvinnliga är gott, skyddande och omhändertagande, så när flickor och kvinnor gör onda handlingar så blir vi störda av det. Vidare berättar hon hur fler kvinnor döms till slutna psykiatrisk vård i jämförelse med män, då kvinnans brottsliga handlingar förklaras med psykisk sjukdom.

Connell (2003) beskriver hur många människor blir störda när personer bryter mot de normer som tillskrivits personens kön.

Jag har förstått att flickor och kvinnor inte förväntas begå sexuella övergrepp, då det anses kvinnligt att vara omhändertagande och omsorgsgivande. Likaså har jag förstått att när flickor och kvinnor bryter mot de normer och förväntningar samhället har på dem, blir samhället och dess medborgare störda av detta. Vilket förklarar hur samhället inte vet hur det ska förhålla sig till flickor och kvinnor som begår sexuella övergrepp och andra brott. Jag har även förstått att kvinnors brottsliga handlingar kan förklaras med psykiskt sjukdom, då kvinnan oftast anses svag.

Bengt beskriver hur allmänheten har en bild av en sexuell förövare som en ful gubbe, därför får inte en flicka eller kvinna som begår sexuella övergrepp plats i den bilden. Vidare beskriver även Bengt hur man oftast ser flickor och kvinnor som offer och därför inte kan se dem som förövare.

Connell (2003) menar att vi i samhället genast ser om en person är man eller kvinna, flicka eller pojke, utifrån de distinktioner vi gör mellan könen, vilket leder till om vi inte ser på personen om den är man eller kvinna blir vi störda och frågar oss *vad är det istället för vem är det*.

Med mitt begrepp genus har jag förstått att det kan finnas en allmän förväntan av hur en person som begår sexuella övergrepp ska se ut. Men när den som begår sexuella övergrepp inte ser ut så, blir vi störda och vet inte hur vi ska förhålla oss till den personen. Vilket till viss del styrker Bengts uttalande om bilden av en sexuell förövare och flickor som offer, vi förväntar oss inte att flickor eller kvinnor är de som förgriper sig sexuellt.

6:6 De professionella talar om rädslan hos andra professionella behandlare som ett hinder för att möta flickor och kvinnor som begår sexuella övergrepp

RESULTAT

Informanterna talar om osäkerhet, rädsla och okunskap som förklaringar till varför vissa professionella behandlare har svårt att möta flickor och kvinnor som begår sexuella övergrepp. Flera av informanterna vill se en kunskaphöjning hos professionella socialarbetare kring området sexuella övergrepp för att flickor och kvinnor skall kunna få rätt och adekvat behandling.

Nedanför redovisas de olika informanternas unika syn på temat.

Per talar om professionella behandlarnas synsätt och att dessa eventuellt dömer flickor och pojkar på olika sätt utifrån sina egna värderingar. Per menar också att rädsla och okunskap hos professionella behandlare kan vara en anledning till varför man inte vill behandla flickor som begår sexuella övergrepp.

"Alltså jag tror egentligen att det är kanske inte så stor skillnad på tjejer och killar som man vill göra det ofta. Utan det handlar kanske ofta om behandlarens synsätt eller vårt synsätt på hur de agerar. Att man dömer dem olika utifrån sina egna värderingar som man har med sig".

"Dels så har man ju med sig sitt eget bagage, det får ju var och en svara till. Sen kan det handla om rädsla och okunskap också och att det är väldigt lite framforskat, både kring bakomliggande orsaker och metoder för att behandla flickor".

Annette går emot sina kollegor och tror inte att professionella behandlare säger nej till att behandla flickor. Annette menar istället att det är bristande kunskap om flickor som begår sexuella övergrepp på de institutioner som tar emot flickor, då det idag inte finns några institutioner som specialiserat sig på flickor med denna problematik.

"Professionella behandlare tror jag inte hade sagt nej om de har möjlighet att ta emot. Utan då tänker jag att det är just problemet att de få flickor det handlar om just nu, kända förövare som ska placeras någonstans, letar man runt och ringer upp någon flickinstitution som inte har någon kunskap om förövarproblematik. Så säger de nej, det kan vi inte jobba med för det vet vi ingenting om. Att det handlar om sexövergrepp väcker känslor, så gör det de ju även om det varit en pojke".

Helena som själv har behandlat både flickor och pojkar som begått sexuella övergrepp säger att hon själv inte reagerar annorlunda för att det är en flicka hon ska behandla. Dock menar hon att det finns en rädsla hos Socialtjänsten som utreder dessa flickor och att detta ställer till problem för flickor som behöver professionell behandling för sin problematik. Helena menar också att det finns en rädsla i allmänhet att prata om personer som begår sexuella övergrepp och att man måste visa på att det går att möta dessa personer som professionell behandlare.

"(...) Då får vi lyfta upp problematiken och våga tala om det och våga se att det finns och visa på att man kan möta människor som begår sexuella övergrepp".

"Ja för det första så är det Socialtjänsten som ska agera och där har jag erfarenhet av att många inom Socialtjänsten är väldigt rädda för att ta tag i detta. (...) Jag känner till flera stycken socialtjänster som har fått kritik för att man inte lyssnar på familjehem, på psykologer, på lärare. Att man inte tar tag i det. Där har vi nummer ett eftersom anmälningsskyldigheten ligger till Socialtjänsten eller Polisen. Polisen har fått mer resurser och fått mer utbildning i den här frågan och det är jättebra. Men på en del platser så fungerar det väldigt bra, där man har ett samarbete mellan Socialtjänst, BUP och Polisen och har Barnahus till exempel".

Camilla talar om en rädsla hos professionella behandlare att möta flickor och kvinnor som begår sexuella övergrepp och att detta leder till förvirring och ett övergivande av dessa personer. Camilla menar också att vissa professionella har svårt att orka med och stå ut med att flickor begår sexuella övergrepp.

”Jag tycker att det är ett övergivande, finns ju så mycket övergivande kring de här frågorna överhuvudtaget. Där man utelämnar, alltså tycker att, ja men det är bara ett barn och så gör man ingenting. Men flickor i ännu, än högre utsträckning. Och det beror ju på att du, du orkar inte med det helt enkelt, som professionell”.

”Du överger förövaren som kanske behöver hjälp, som innerst inne tänker, att varför gjorde jag så? Totalt förvirrad, tänker att, dagen efter, är jag ett monster, är jag en pedofil, det kommer en tant och påstår att jag är ett offer? Och det skapar en total förvirring hos förövaren. Och det har jag varit med om många, många gånger. Där man totalt överger en ung människa som, som i sin förvirring, för att man som behandlare inte mår bra av att, Oj en ung människa som, som har gjort så här mot en annan. Och det handlar ju mer om professionellas faktiskt egna behov än att möta den som behöver hjälp”.

Marianne talar om en rädsla hos professionella behandlare och att det därför är viktigt med kunskap och ibland även färdiga metoder för att skänka trygghet till den professionella behandlaren. Marianne menar också att det är viktigt att genuint våga relatera till den personen som begått ett sexuellt övergrepp för att kunna utföra en bra behandling. Rädslan hos professionella kan även se som ett motstånd och ett försvar hos den professionella.

”Alltså det här med manualprogram har ju en viktig funktion och det är om den gör personalen, behandlaren trygg. Så blir, får behandlaren en bättre attityd. (...) Men att du måste bygga på behandlaren relation till individerna, våga genuint relatera. Och om manualer gör behandlaren modig i det, så är det ok”.

”Utan snarare är det väl att våga möta också flickan i hennes roll som en som har gjort illa och arbeta med det. Så jag tror att det inte handlar så mycket om godtycklighet utan jag tror det handlar om behandlars motstånd, försvar”.

”Man måste höja kunskap och bearbeta sin rädsla. (...) Och så tror jag det också när man arbetar med övergreppssexualitet. Att kunskap om, vad det handlar om, gör också att man blir trygg i mötet”.

Bengt talar även han om en osäkerhet i hur man ska behandla en flicka som begått sexuella övergrepp. Bengt menar att det är lätt som professionell behandlare att förlorar fokus på förövarproblematiken på grund av andra problem kring flickan.

”En orsak kan väl vara att de. Många känner sig osäkra på vilken inriktning någon ska ha, hur de ska göra överhuvudtaget. En annan orsak kan väl vara att man bedömer att settingen som är, alltså i kombinationen mellan boende och alltså behandlingsställe och sådant inte matchar riktigt bra. Problematiken försvinner i annat. Som gör att man inte håller fast vid det här med förövarproblematiken som ett centralt fokus”.

ANALYS

I informanternas redogörelse kring temat *De professionella talar om rädslan hos andra professionella behandlare som ett hinder för att möta flickor och kvinnor som begår sexuella övergrepp* framgår det att de tror att det är osäkerhet, rädsla och okunskap som förklarar varför vissa professionella behandlare har svårt att möta flickor och kvinnor som begår sexuella övergrepp. Flera av informanterna vill se en kunskapshöjning hos professionella socialarbetare kring området sexuella övergrepp, för att flickor och kvinnor skall kunna få rätt och adekvat behandling. Därför har jag valt att analysera min empiri med mina begrepp relation och genus. Även i detta tema har jag valt att lägga lite större vikt på analysen än i tema ett och två, då de professionella försöker förklara varför flickor och kvinnor eventuellt får sämre behandling än pojkar och män, vilket är en del av mitt syfte med min studie.

Relation

Per talar om att han tror att det finns en rädsla och okunskap om flickor som begår sexuella övergrepp bland vissa professionella behandlare, vidare beskriver han även att det finns lite forskat kring metoder för flickor som begått sexuella övergrepp.

Även Bengt talar om att det finns vissa professionella behandlare som är osäkra på hur de ska behandla flickor som begått sexuella övergrepp och hur man överhuvudtaget ska göra.

Belin (2007) menar att man som behandlare måste *hålla ut* och skapa kontinuitet så att man kan bygga upp ett ömsesidigt förtroende för varandra och på så sätt skapa en relation där klienten vågar och vill

utvecklas och förändras. Att *hålla ut* menas att man som behandlare står ut i relationen även om den är komplex och accepterar klienten så som den är, med dennes brister och problem, för att på så sätt vänta in klienten och dennes motivation till förändring. Belin menar även att man måste bygga en relation till klienten före man fokuserar på en metod som kan hjälpa denne.

Med hjälp av mitt begrepp relation, har jag förstått att det är relationen mellan den professionelle behandlaren och flickan som begått sexuella övergrepp, som är det viktiga i behandlingen. Rädslan hos den professionelle behandlaren om att göra fel i behandlingen och i mötet med flickan, har tagit över behandlaren förmåga att hålla ut och stå ut med flickan och hennes komplexa problematik. Detta kan bero på att de behandlingsmetoder eller arbetssätt som vissa professionella behandlare använder sig av, inte hjälper dem att bli modiga eller våga hålla ut i relationen med flickor som begår sexuella övergrepp. Likaså har jag förstått att vissa professionella behandlare undviker flickor som begått sexuella övergrepp, då de anser sig ha för lite kunskap om flickor som begått sexuella övergrepp. Därför att det finns bristande forskning och behandlingsmetoder för dessa. Därmed har jag förstått att det måste komma till stånd mer forskning kring flickor som begår sexuella övergrepp, för att professionella behandlare skall våga behandla dessa flickor.

Annette talar även hon om hur vissa institutioner säger nej till att ta emot flickor som begått sexuella övergrepp, då de anser sig ha för lite kunskaper om förövarproblematik.

Bernler & Johnsson (2001) menar att det är grundläggande för en behandlare att kunna skapa och vidmakthålla en behandlingsrelation, då de menar att utan en hjälprelation kan inte klienten få någon hjälp.

Jag har även förstått att det är just relationen som är viktig i behandlingen av flickor som begått sexuella övergrepp och kanske inte kunskapen om förövarproblematiken.

Helena talar om att det är viktigt att våga se att det finns flickor som begår sexuella övergrepp och visa på att man kan möta människor som begår sexuella övergrepp. Likaså talar hon om att det finns en rädsla hos Socialtjänsten att våga se dessa flickor och att de därför inte får hjälp med sin problematik.

Bernler & Johnsson (2001) menar att relationen mellan klient och professionell behandlare är och bär behandlingen, behandlaren skall tilldela hjälp på psykisk eller materiell nivå och måste därför skapa en relation där behandlaren förstår klientens behov. För att detta skall vara möjligt måste behandlaren känna empati för klienten vilket innebär att behandlaren måste känna in och känna med klienten i dennes situation.

Likaså har jag förstått att vissa professionella behandlarnas rädsla att möta och se flickor som begått sexuella övergrepp, har gått före flickors behov av hjälp och behandling. Den rädslan kan ha gått före dessa behandlares förmåga att känna med och känna in flickornas situation. Detta kan förklaras med att de behandlingsmetoder eller arbetssätt som vissa professionella behandlare och personal inom Socialtjänst använder sig av, inte lämnar utrymme för att känna tillräcklig empati för flickor som begår sexuella övergrepp. Eller bearbeta den professionelles rädsla, vilket kan förklara varför flickorna blir utan behandling.

Camilla talar om hur de professionella behandlarna som väljer bort att behandla flickor som begått sexuella övergrepp gjort det för att de själva inte mår bra eller orkar med flickornas problematik, vilket resulterar i ett övergivande av dessa flickor.

Belin (2007) menar att det krävs mer av den professionelle behandlaren i arbetet med klienter med en traumatiserad uppväxt, det handlar om att den professionelle måste våga genuint relatera till klienten och dennes uppväxt men även att vara genuint intresserad av klienten och vad den har att berätta.

Jag har även förstått att vissa professionella behandlare inte står ut med behandlingsrelationen med flickor som begått sexuella övergrepp. Därmed kan de behandlingsmetoder eller arbetssätt som vissa professionella behandlare använder sig av, hindra dessa att genuint våga relatera till dessa flickor. Vilket

kan vara orsaken till att flickorna blir övergivna och inte får någon hjälp och behandling för sin problematik.

Marianne talar om att behandling av flickor som begår sexuella övergrepp måste bygga på behandlaren relation till individerna, våga genuint relatera, vidare talar hon om att vissa professionella inte vågar göra det utan behöver metoder eller manualer för att bli modiga.

Bernler & Johnsson (2001) menar att en professionell behandlare bör ha goda kunskaper i de mänskliga och allmänna relationerna men även goda kunskaper om de processer och fenomen som uppstår i behandlingsrelationen.

Vidare har jag förstått att vissa professionella behandlare har en rädsla att bemöta och genuint våga relatera till flickor som begått sexuella övergrepp. Rädslan kan bero på vissa brister kring relationer i de behandlingsmetoder eller arbetssätt som vissa professionella behandlare använder sig av, vilket gör att flickor som begår sexuella övergrepp blir utan behandling.

Genus

Per beskriver att han tror att det inte så stor skillnad på tjejer och killar som man ofta vill göra det. Utan det handlar om behandlaren synsätt på hur de är och agerar, vilket beror på egna värderingar som man har med sig. Vilket Per menar kan förklara varför vissa professionella behandlare inte vågar behandla flickor som begått sexuella övergrepp.

Connell (2003) beskriver genusproblematiken, vilken handlar om hur människor med hjälp av genus tillskriver olika egenskaper till de två olika biologiska könen, vad som anses vara kvinnligt och manligt. Connell menar att man inte ska se kvinnligt och manligt som något av naturen givet eller som ligger som nedärvda biologiska egenskaper i mäns och kvinnors arvs massa.

Jag har förstått att vissa professionella behandlare inte vågar eller undviker att behandla flickor som begått sexuella övergrepp. Det kan bero på att de behandlingsmetoder eller arbetssätt som de använder sig av, gör skillnad mellan flickor och pojkars förmågor och egenskaper. Jag har därför förstått att bristande behandling för flickor som begått sexuella övergrepp, kan bero på ett bristande genusperspektiv i vissa behandlingsmetoder och arbetssätt.

Marianne beskriver att man som professionell behandlare måste våga möta flickan i hennes roll som någon som har gjort illa och arbeta med det.

Connell (2003) förhåller sig till den franska kvinnorörelsens pionjär, Simone de Beauvoirs klassiska citat *"Man föds inte till kvinna, man blir det"*, när han beskriver genus och menar att vi skapas till man och kvinna ur den kontext som vi lever och fostras i.

Hirdman (2002) menar att genus är en vidareutveckling av begreppet könsroller, vilket skall användas för att tolka samhället och dess strukturer, vidare ska begreppet genus förklara hur människor formas och formar sig till man och kvinna utifrån kulturens, politikens, ekonomins och samhällets normer kring kön och dess egenskaper. Hirdman beskriver hur det anses finnas en naturlig ordning som könen skall anpassa sig efter, så som att män ska ta hand om kvinnor, kvinnor tar hand om barn, sjuka personer och äldre personer. Hirdman ger exempel på vad som anses kvinnligt och manligt, så som att män är hårda, starka, aggressiva och utför våldshandlingar och kvinnor är mjuka, svaga, känslomässiga och omsorgsgivande.

Jag har även förstått att det kan vara så att vissa behandlingsmetoder eller arbetssätt, som vissa professionella behandlare använder sig av tilldelar flickor andra egenskaper och andra roller än pojkar. Vilket kan bero på att dessa behandlingsmetoder och arbetssätt tillskriver flickor och pojkar olika könsroller. Detta har fått mig att förstå att det kan var så att vissa behandlingsmetoder eller arbetssätt

förhåller sig till de konstruerade könsrollerna, vilka säger att flickor inte kan begå sexuella övergrepp. För att flickor anses vara svaga och omsorgsgivande och inte som pojkar aggressiva och våldsbenägna. Därmed har jag förstått att ett bristande genusperspektiv i vissa behandlingsmetoder och arbetssätt kan vara anledningen till att flickor som begår sexuella övergrepp blir utan behandling.

7. SLUTDISKUSSION

I detta avsnitt kommer jag att redogöra för och besvara min studies tre frågeställningar. Sedan går jag vidare med reflektioner kring nya tankar som har uppstått under arbetet med uppsatsen. Jag kommer att diskutera det engagemang som jag har funnit hos mina informanter och även beskriva kopplingen mellan uppsatsen och socialt arbete. Jag kommer även visa på kopplingar mellan min empiri och den tidigare forskning jag redovisat. Jag avslutar med några idéer för vidare forskning på temat unga som begår sexuella övergrepp, som jag funnit intressanta under min arbetsprocess med uppsatsen.

7:1 Svar på frågeställningar

Under den här rubriken kommer jag att redogöra för uppsatsens frågeställningar, i förhållande till min empiri och analys. Jag diskuterar frågeställningarna en i taget, i den ordning de presenterats i introduktionen kapitel 1:5.

7:1.1 Hur bör man behandla en ung person som begår sexuella övergrepp och kan denna behandling användas på både flickor och pojkar?

Alla mina informanter lyfter fram vikten av en individuell behandlingsplan för unga som begått sexuella övergrepp. Likaså lyfter de fram vikten av relationen med den unge och att man som behandlare måste våga genuint relatera till den unge. Därmed pekar ingen av mina informanter på att en viss behandlingsmetod eller arbetsätt som fungerar på alla unga som begått sexuella övergrepp. Utan det är de individuella förutsättningarna hos individen som bestämmer hur man lägger upp behandlingen. Informanterna menar även att alla de behandlingsmetoder och arbetsätt de använder sig av är verksamma och lämpliga för både flickor och pojkar.

Därmed har jag fått svar på min första frågeställning *Hur man bör behandla en ung person som begår sexuella övergrepp och kan denna behandling användas på både flickor och pojkar?*

Svaret är att man bör behandla de unga som begått sexuella övergrepp med en individuell behandlingsplan, med fokus på relationen mellan den unga och behandlaren. Den individuella behandlingen är verksam på alla, då den är anpassade för just den unika individen, därmed är den verksam på så väl flickor som pojkar.

7:1.2 Hur beskriver professionella behandlare en typisk ung person som begår sexuella övergrepp?

Mina informanter beskriver en ung person som begått sexuella övergrepp som just en person, ingen av informanterna beskriver dessa som flickor eller pojkar. Informanterna är överens om att en ung person som begått sexuella övergrepp är en utsatt person, ensam, har svårt med relationer till följd av omsorgssvikt i deras uppväxt och att de har svårt med egna och andras gränser. Då de många gånger själva varit utsatta för gränsöverskridande handlingar. Ingen av informanterna vill egentligen generalisera hur en typisk ung person som begått sexuella övergrepp är eller ser ut. Det är inget som sitter i utseendet eller beroende på vilket kön den unga tillhör, utan ett beteende som uppstått på grund av dåliga erfarenheter och upplevelser i uppväxten.

Därmed har jag fått svar på min andra frågeställning *Hur beskriver professionella behandlare en typisk ung person som begår sexuella övergrepp?* Svaret är att det inte finns någon typisk ung person som begår sexuella övergrepp. Det är olika individer med olika bakomliggande faktorer som begår sexuella övergrepp, på grund av vad den personen gått igenom i sin uppväxtmiljö.

7:1.3 Hur resonerar professionella behandlare kring kön och unga som begår sexuella övergrepp?

Mina informanter gör inga större skillnader på flickor och pojkar som begått sexuella övergrepp, då de menar att det är den individuella bakgrunden som påverkar dessa personer. Det som några av mina

informeranter hävdar, är att flickor som begår sexuella övergrepp har i ännu högre grad individuella belastningsfaktorer, så som svårare uppväxt med större utsatthet. Mina informanter talar om samhällets och vissa andra professionella behandlares syn på kön i relation till sexuella övergrepp och andra brottsliga handlingar. De talar om att det finns en föreställning i samhället om att det endast är pojkar och män som begår sexuella övergrepp. Då det finns föreställningar och förväntningar i samhället, att flickor och kvinnor är goda och därmed inte kan begå onda gärningar. Därför menar mina informanter att samhället får det svårt att hantera de känslor som väcks, när en flicka eller kvinna begår sexuella övergrepp eller andra brottsliga handlingar.

Därmed har jag fått svar på min tredje frågeställning *Hur resonerar professionella behandlare kring kön och unga som begår sexuella övergrepp?* Svaret på frågan är att de professionella talar om unga som begått sexuella övergrepp med ett genusperspektiv. Informanterna menar att det inte finns några kopplingar mellan det manliga könet och sexuella övergrepp, inte heller det kvinnliga könet och sexuella övergrepp. Utan det är individuella förutsättningar och bakomliggande faktorer som påverkar om en person, oavsett kön, begår sexuella övergrepp. Mina informanter diskuterar dock om den allmänna synen på sexuella övergrepp, i relation till det manliga och kvinnliga. Så som att flickor och kvinnor förväntas vara goda och därmed inte skulle begå sexuella övergrepp.

7:2 Nya tankar

I detta stycke redovisar jag de tankar och reflektioner jag fått under min arbetsprocess med min studie. Även de tankar som väckts efter jag färdigställt mitt resultat och analys.

I min naivitet trodde jag att jag skulle få en ung person som begår sexuella övergrepp, beskriven som en ung kille. Dock visade mina informanter på det individuella och könslösa i problematiken kring sexuella övergrepp. Jag trodde att det kanske var så att även professionella behandlare delade in flickor och pojkar i olika fack, så som många människor gör i samhället. Att bristen av genusperspektiv skulle vara svaret på många av mina funderingar kring varför flickor som begår sexuella övergrepp inte blir sedda eller behandlade, men så var inte fallet. Efter att mina informanter har visat på att de har en vid och djup förståelse för problematiken att stämpla de olika könen med olika egenskaper, kvarstår fortfarande min fundering, varför får inte flickor som begått sexuella övergrepp adekvat behandling? Genom mina intervjuer med mina informanter, har jag fått svaret att professionella behandlare tar emot och behandlar flickor som begått sexuella övergrepp, om de har möjlighet och får en förfrågan. Därmed måste problemet vara djupare.

Ett stort problem som jag uppmärksammat i min empiri och i mina informanternas diskussioner kring de behandlingsmetoder som idag finns och används i behandling av unga som begått sexuella övergrepp, på t.ex. institutioner som tar emot pojkar som dömts i tingsrätt för sexuella övergrepp. Är att de behandlingsmetoder som idag används i Sverige, vid behandling av unga som begått sexuella övergrepp, har i stor utsträckning sina rötter i USA och Kanada. Dessa behandlingsmetoder är manualbaserade, framtagna att anpassa det amerikanska rättsväsendet och dess tradition. Där man i stor utsträckning stämmer varandra vid olika konflikter och misslyckanden. Därmed kan en åklagare eller person som anser sig fått en dålig behandling, stämma en behandlare eller behandlingshem för att dessa misslyckats med sitt åtagande. Därför togs dessa manualbaserade behandlingsmetoder fram, för att man skulle kunna pricka av de delar man genomfört i en behandling, tillika vad man anser borde gås igenom vid behandling av personer som begått sexuella övergrepp. Så att man kunde påvisa för rättsväsendet att man genomfört det man ska vid behandlingen, så att man inte skulle kunna dömas i rätten.

I manualbaserade behandlingsmetoder är jag inte så säker på att relationen mellan behandlaren och den som begått sexuella övergrepp får så mycket utrymme, vilket alla mina informanter påpekar är bland det viktigaste i behandlingen av unga som begår sexuella övergrepp.

Därför funderar jag över om manualbaserade metoder framtagna för ett amerikanskt rättsväsende är lämpliga eller ens nödvändiga i Sverige. Då vi har ett helt annat rättsväsende och tradition. Men som en av mina informanter sa, ”*manualprogram har ju en viktig funktion och det är om den gör personalen, behandlaren trygg*”, och därmed vågar genuint relatera till den unga som begått sexuella övergrepp. Om de manualbaserade behandlingsmetoderna gör behandlarna trygga, då är de av godo. Annars kanske de är

mer i vägen och blir ett problem i behandlingen, men detta är inget jag har fått svar på och kan endast spekulera kring. Dock menar jag att det är viktiga spekulationer för vidare forskning kring ämnet unga som begår sexuella övergrepp.

Jag anser med hjälp av min empiri och analys, att flickor som begår sexuella övergrepp inte uppmärksammas, då ingen vill se att flickor kan vara ”onda”. Göra onda handlingar för det passar inte in i mallen av flickor och kvinnor. Dock anser jag själv att sexuella övergrepp inte har med ondska att göra, det har med att människor som begår sexuella övergrepp har högst troligen varit utsatta för omsorgssvikt, social isolering, ensamhet och bristande relationer i sin uppväxt. Den enda ondskan som då skulle existera är att dessa personer inte fått hjälp med sin situation som barn. Därför anser jag att det är av yttersta vikt att väcka debatten om flickor som begår sexuella övergrepp, för att dessa ska få adekvat behandling. Där de får tala om sina upplevelser av de sexuella handlingar och övergrepp de har begått. Flickor som begår sexuella övergrepp får inte längre vara osedda och övergivna, samhället måste agera för deras skull.

Slutligen anser jag att jag har påvisat med hjälp av min empiri och den tidigare forskning jag redovisat i kapitel 2, att flickor som begår sexuella övergrepp finns. Men de får oftast inte den hjälp de behöver och förtjänar för sin problematik. Kjellgren (2009), Mossige, Ainsaar & Svedin, (2007), Kjellgren & Wassberg (2001) och Barbaree & Marshall (2006) kommer alla fram i sina forskningsstudier att flickor som begår sexuella övergrepp finns, även om det är betydligt färre än pojkar som begår sexuella övergrepp.

Höglund (2004) finner i sin magisteruppsats att behandlingen för pojkar som begått sexuella övergrepp, så som gruppvåldtäkt, även de får bristande behandling för sin problematik.

Därför anser jag att behandling för unga som begår sexuella övergrepp, men framför allt flickor måste vidareutvecklas och förbättras. För att dessa personer ska kunna gå vidare med sina liv, få ett värdigt liv utan fortsatt sexuell problematik och brottslighet.

7:3 Engagemang

I sökandet efter informanter och i intervjuerna med mina utvalda informanter, fann jag ett otroligt engagemang. Alla de personer jag kom i kontakt med i sökandet av information kring ämnet unga som begår sexuella övergrepp och flickor som begår sexuella övergrepp, har jag bara funnit djupt engagerade människor. Många av de jag mött är behandlare, forskare och engagerade i spridandet av information av problematiken unga som begår sexuella övergrepp. Vilket kanske kan upplevas som tre heltidstjänster om man inte är engagerad och brinner för saken. Alla jag kom i kontakt med är engagerade i det svenska behandlarnätverket BUAS- Barn och Unga som Agerar Sexuellt, vilket har som syfte att öka och sprida kunskapen om barn och unga som agerar sexuellt.

Det var många jag kom i kontakt med som inte kunde eller ville ställa upp på en intervju, men som ville ha min färdiga uppsats, då de fann ämnet så relevant. Likaså uppmanade mina informanter att sprida min uppsats till Socialtjänst, Socialstyrelse, Statens Institutionsstyrelse- SIS och sociala tidskrifter. Tack vare mina informanters engagemang och min egen drivkraft att sprida kunskap om flickor som begår sexuella övergrepp, har jag tagit mig igenom uppsatsens olika processer, även då det känts tungrott och arbetsamt.

7:4 Koppling till socialt arbete

När jag har berättat om min c-uppsats och vilket ämne jag valt att skriva om, har många sagt: -”Flickor som begår sexuella övergrepp, finns det?” – ”Oj, det låter som ett tungt ämne”, vilket i sig talar sitt tydliga språk. Många tror att det inte finns flickor som begår sexuella övergrepp och de som förstår att dessa finns, har tyckt att jag valt ett svårt och tungt ämne, som många helst vill blunda för. Självklart har det funnits många som insett vikten av mitt valda ämne och som blivit överlyckliga över mitt val. Däribland mina informanter och andra forskare i ämnet, som jag talat med om eventuella intervjuer eller hjälp med litteratur kring ämnet unga som begår sexuella övergrepp.

Jag har därför funnit mitt ämnesval högst relevant i koppling till socialt arbete, då jag mött problematiken under min praktik och upplevt frustrationen när många behandlare, organisationer och institutioner sagt nej till att ta emot eller behandla flickor som begått sexuella övergrepp.

Socialt arbete handlar för mig om att verka för människor, som lever i utsatta livssituationer av olika slag och är i behov av hjälp eller stöd. Jag anser att en av de viktigaste egenskaperna hos en socialarbetare bör vara empati, lyhördhet, samt öppenhet för människors mångfald och komplexitet. För att uppnå detta krävs ett medvetet förhållningssätt hos socialarbetaren till existerande normer i samhället och hur dessa normer påverkar och ger konsekvenser för de människor som faller utanför normernas ramar. En förutsättning för att utföra ett gott socialt arbete är insikt och ett erkännande av marginaliserade människors livssituationer. Bemötande av människor på ett inkluderande och genuint vis, samt kunskapen att se människors behov av stöd, utifrån deras egna individuella förutsättningar. Är några exempel på kopplingar som jag gjort mellan min kunskap om unga som begår sexuella övergrepp och socialt arbete.

7:5 Framtida forskning

Under arbetsprocessen mot den färdiga uppsatsen har jag fått kunskap om sådant jag inte från början efterfrågat, därmed har nya tankar och funderingar kring framtida forskning väckts. Ett sådant exempel är det jag diskuterade under stycket 7:2 *Nya tankar*, gällande de manualbaserade behandlingsmetoderna som idag används i stor utsträckning i behandling av unga som begår sexuella övergrepp, är de verksamma i Sverige? Är de verksamma överhuvudtaget? Bör man hitta nya behandlingsmetoder eller finns det redan behandlingsmetoder, som kan fungera även i behandling av unga som begått sexuella övergrepp? Eller bör man utveckla de manualbaserade behandlingsmetoderna och lägga mer vikt på behandlingsrelationen?

Framför allt skulle det vara intressant att ta reda på om de flickor som begår sexuella övergrepp och som upptäcks, får behandling för just den problematiken eller om man förklarar bort den problematiken med något annat? Vilka som då tar emot och behandlar dessa flickor?

Dessa frågor tycker jag skulle vara intressanta att undersöka om jag får möjligheten att genomföra en studie i framtiden.

Framför allt hoppas jag att min studie väcker andra studenter och forskares lust att undersöka vidare kring ämnet flickor som begår sexuella övergrepp, och tidigare nämnda förslag på frågeställningar. Då jag funnit djupt rotade föreställningar kring flickor och kvinnor som goda, är forskningsfältet kring flickor som begår sexuella övergrepp en utmaning, men också en möjlighet. En möjlighet att trampa upp nya stigar och uppmärksamma samhället och det sociala fältet om att flickors problematik inte alltid skiljer sig från pojkarnas, och vice versa.

8. REFERENSER

Litteratur:

Ambjörnsson, Fanny (2003): *I en klass för sig*. Stockholm: Ordfront.

Barbaree, E. Howard & Marshall, L. William (2006): *The Juvenile Sex Offender*. New York: The Guilford Publication, Inc.

Belin, Sverker (2007): *Relation före metod*. Ludvika: Dualis.

Bernler, Gunnar & Johnsson, Lisbeth (2001): *Teori för psykosocialt arbete*. Stockholm: Natur och Kultur.

Carle, Jan. Nilsson, Björn. Alvaro, José Luis & Garrido, Alicia (2006): *Socialpsykologi, bakgrund, teorier och perspektiv*. Lund: Studentlitteratur.

Connell, R.W. (2003): *Om genus*. Göteborg: Daidalos. Originallets titel: Connell, R.W. (2002): *Gender*. Polity Press in association with Blackwell Publishing Ltd. Översättare: Charlotte Hjukström.

Erikson, H, Erik (1982): *Den fullbordade livscykeln - Med tillägg om det nionde utvecklingsstadiet av Joan M Erikson*. Joan M. Erikson: Rikan Enterprises Ltd/ Stockholm: Natur och Kultur. Originallets titel: Erikson, H Erik (1982) *The life cycle completed: a review - Extended version, with new chapters by Joan M Erikson*. Översättning: Margareta Wentz Edgardh.

Havnesköld, Leif & Risholm Mothander, Pia (2009): *Utvecklingspsykologi*. Stockholm: Liber.

Hirdman, Yvonne (2001): *Genus – om det stabilas föränderliga former*. Lund: Liber.

Höglund, Charlotte (2004): *Unga förövare som begår gruppvåldtäkt, en studie om behandling för unga förövare som begått gruppvåldtäkt*. Stockholm: Stockholms Universitet, Institutionen för socialt arbete.

Jorgic, Jasna & Tanjancovich, Elvira (2006): *Kvinnan som förövare eller offer vid sexuella övergrepp mot barn?* Stockholm: Stockholms Universitet, Institutionen för socialt arbete.

Kjellgren, Cecilia (2000): *Ungdomar som förgriper sig sexuellt*. Stockholm: Socialstyrelsen.

Kjellgren, Cecilia & Wassberg, Annika (2001): *Unga förövare och unga offer - en kartläggning av sexuella övergrepp*. Kristianstad: Socialstyrelsen.

Kjellgren, Cecilia (2009): *Adolescent sexual offending. Prevalence, risk factors and outcome*. Lund: Lunds Universitet, Medicinska fakulteten.

Kvale, Steinar & Brinkmann, Svend (2009): *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur

Kwarnmark, Elisabeth & Tidefors Andersson, Inga (1999): *Förövarpsykologi, Om våldtäkt, incest och pedofili*. Stockholm: Natur och Kultur.

Larsson, Sam. Lilja, John & Mannheimer, Katarina (red.) (2005): *Forskningsmetoder i socialt arbete*. Lund: Studentlitteratur.

Långström, Niklas (2000): *Unga som begår sexbrott, en forskningsöversikt*. Stockholm: Socialstyrelsen.

Mossige, Svein. Ainsaar, Mare & Svedin, Carl Göran. (2007). *The Baltic Sea Regional Study on Adolescent Sexuality*. Oslo, Norway: NOVA.

Nyman, Anders, Risberg, Olof & Svensson, Börje (2001): *Unga förövare, sexuella övergrepp och behandling*. Räddabarnen och författarna.

Payne, Malcolm (2002): *Modern teoribildning i socialt arbete*. Stockholm: Natur och Kultur.

Rathsman, Kerstin (2001): *Incest, Att bo i en stulen kropp*. Lund: Studentlitteratur.

Sjögren, Annick i Ahmadi, Nader (red.), (2003): *Ungdom, kulturmöten, identitet*. Stockholm: Liber/Statens institutionsstyrelse.

Tidefors, Inga (2010): *Det känns som jag inte haft nått riktigt liv än", fyrtiofem tonårspojkar som begått sexuella övergrepp*. Stockholm: Statens institutionsstyrelse – SIS, FOU.

Wellros, Seija (1998): *Språk, kultur och social identitet*. Lund: Studentlitteratur.

Internet:

www.ne.se 3, (2011): *Genus*. <http://www.ne.se/genus/1065117>, Nationalencyklopedin, hämtad 2011-04-04.

www.ne.se 1, (2011): *Identitet*. <http://www.ne.se/identitet>, Nationalencyklopedin, hämtad 2011-04-04.

www.ne.se 2, (2011): *Relation*. <http://www.ne.se/relation/1577562>, Nationalencyklopedin, hämtad 2011-04-04.

www.codex.vr.se, (2011): *Forskningsetiska principer*. <http://www.codex.vr.se/texts/HSFR.pdf>, hämtad 2011-04-03.

BILAGOR

Bilaga 1

Intervjuguide

1. Kan du berätta lite om hur er behandlingsmetod för unga med sexuell övergreppsproblematik ser ut?
Alt. Är du insatt i behandlingsmetoder för unga med sexuell övergreppsproblematik och kan du beskriva dessa?
2. Vet du hur den/dessa är framtagna?
3. Vet du om den är speciellt framtagen för just unga förövare?
4. Anser du att metoden kan användas på både flickor och pojkar?
5. Vad är det som gör/skulle kunna göra metoden olämplig för flickor alt. pojkar?
6. Anser du att det behövs olika behandlingsmetoder för de olika könen och vad är det i sådana fall som skiljer sig mellan pojkar och flickor som förklarar att de har olika behandlingsbehov?
7. Skulle du kunna beskriva en typisk ung förövare, hur denne är, ser ut och agerar?
8. Har du någon uppfattning om de unga förövarna har olika förhållningssätt, utöver det ”vanliga”, till jämnåriga, vuxna eller yngre?
9. Anser du att pojkar med sexuell övergreppsproblematik är annorlunda eller skiljer sig från ”normala” pojkar på något vis?
10. En pojke med sexuell övergreppsproblematik är han en förövare eller ett offer, eller hur skulle du beskriva honom?
11. Anser du att flickor med sexuell övergreppsproblematik är annorlunda eller skiljer sig från ”normala” flickor på något vis?
12. En flicka med sexuell förövarproblematik är hon ett en förövare eller ett offer, eller hur skulle du beskriva henne?
13. Hur många pojkar tror du att det finns som har en sexuell förövarproblematik?
14. Hur många flickor tror du att det finns som har en sexuell förövarproblematik?
15. Vad är det som gör att någon utvecklar en sexuell övergreppsproblematik anser du?
16. Hur tror du att det kommer sig att det finns två SIS-institutioner som tar emot sexualbrottslingar men att ingen av dem tar emot flickor?
17. Vad skulle krävas för att SIS skulle ha institutioner som tar emot flickor som begått sexualbrott?

18. Hur många HVB tror du att det finns som officiellt tar emot flickor med sexuell övergreppsproblematik och är dessa tillräckliga?
19. Jag påstår att få behandlare vill behandla flickor med sexuell övergreppsproblematik, hur kommer det sig tror du?
20. Jag påstår att inga HVB vill ta emot flickor med sexuell övergreppsproblematik, vad säger du då?
21. Om mina påståenden stämmer vad ger det för konsekvenser för flickorna?
22. Likaså vad ger det för konsekvenser för samhället?
23. Vems ansvar anser du att det är att dessa flickor får en behandling eller hjälp med sin problematik?
24. Tycker du att jag tagit upp något som inte stämmer med din verklighetsuppfattning kring ämnet unga förövare och vill du ge några kommentarer kring det?
25. Något övrigt du vill tillägga eller bidra med?